יוצא לאור לפרשת תזריע-מצורע ה'תשע"ה
(מספר 52-51)

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים"

770 איסטערן פארקווי — ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה

הי' תהא שנת נפלאות בכל

שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

הי' שותף בהפצת ענייני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula*!!!
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
http://www.torah4blind.org

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

מפתח ותוכן

פ׳ תזריע-מצורע

א. חיבור תזריע ומצורע - עבודת הגלות חדורה בגאולה 3

שייכות שמות הסדרות לתוכנן, קשר ב׳ הסדרות יחד. תוכן ענין הנגעים

ב. הפיכת הגלות לגאולה - ע״ד טהרת המצורע - ע״י לימוד עניני גאולה ומשיח 14

הדגשת ענין הגאולה בפ׳ השבוע - תזריע-מצורע, חודש אייר, פרקי אבות - ״רבי אומר איזו היא דרך ישרה כו׳״; העבודה דקירוב הגאולה

הוספה / בשורת הגאולה

ג. משיחות ש״פ תזריע-מצורע, ו׳ אייר ה׳תנש״א 29

עם סיומו של חודש ניסן תנש״א ״כלו כל הקיצין״ **כפשוטו ממש**; משיח נמצא בעולם בזמן ומקום הגלות ומצפה להתגלות; ״דבי רבי שילא אמרי שילה שמו״ וכו׳, ואנן חסידים נעני אבתרייהו בנוגע לרבותינו נשיאינו; כבר נסתיימו ונשלמו כל עניני העבודה שהיו צריכים להעשות במשך זמן הגלות, משיח עומד לבוא תיכף ומיד; הוראה בפועל - כדי לפעול התגלות וביאת המשיח, על כאו״א מישראל להוסיף בלימוד התורה בעניני משיח וגאולה, ומה טוב שהלימוד יהי׳ בעשרה; הוספה בקיום המצוות בהידור, ובמיוחד במצות הצדקה; הוספה בצדקה מתוך כוונה לזרז את הגאולה

Reprinted with permission of:
“Vaad L’Hafotzas Sichos”
by:
Moshiach Awareness Center,
a Project of:
Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036
Tel.: (323) 934-7095 * Fax: (323) 934-7092

http://www.torah4blind.org
e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director

Printed in the U.S.A.

לעילוי נשמת
ר׳ **נתנאל** ב״ר **אפרים** ע״ה **נסים**
נפטר ביום ט״ז סיון ה׳תשס״ה
ת. נ. צ. ב. ה.
ולזכות
זוגתו מרת **דבורה** בת **אסתר** תחי׳ **נסים**
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה
*
נדפס ע״י ילדיהם
ר׳ **עמוס** וזוגתו מרת **רישא** שיחיו **נסים**
ר׳ **אפרים** וזוגתו מרת **מריטה** שיחיו **נסים**
ר׳ **דוד** וזוגתו מרת **אורה** שיחיו **בורק**
* * *
לעילוי נשמת
ר׳ **שלמה** ב״ר **יוסף** ע״ה **קרמרמן**
נפטר ביום ט׳ מ״ח ה׳תשס״ח
ת. נ. צ. ב. ה.
ולזכות
זוגתו מרת **רבקה לאה** בת **יוכבד** תחי׳ **קרמרמן**
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה
*
נדפס ע״י ילדיהם
ר׳ **עמוס** וזוגתו מרת **רישא** שיחיו **נסים**
ר׳ **נחום יוסף** שיחי׳ **קרמרמן**
ר׳ **גרשון שמואל** וזוגתו מרת **רונית** שיחיו **קרמרמן**
ר׳ מרדכי יצחק וזוגתו מרת **גיטל** שיחיו **אפסל**

תזריע־מצורע

חיבור תזריע ומצורע – עבודת הגלות חדורה בגאולה

א. פרשיות תזריע מצורע לפי קביעות רוב השנים (כל השנים הפשוטות) – מחוברות[1]. הקשר והשייכות בין שתי פרשיות אלו מובן בפשטות – לא רק מפני שבשתי הפרשיות מדובר על נגעים (בפרשת תזריע – נגעי אדם[2] ונגעי בגדים[3] ובפרשת מצורע – נגעי בתים[4]), אלא יתירה מזו: פ' מצורע היא סיום וחותם פ' תזריע; דיני המצורע אודותם מדובר בפ' תזריע, סיומם – „תורת המצורע ביום טהרתו" – בפ' מצורע[5].

אבל צריך ביאור בנוגע לשמות הפרשיות: כפי שכבר דובר פעמים רבות[6], שמות הפרשיות אינם סימן בעלמא, תיבה מהתחלת הפרשה המשמשת רק בכדי להבדיל פרשה אחת מהאחרת, אלא כל שם מכיל ומבטא (כמו כל ה„שמות שנקראים בהם בלשון הקודש"[7]) את נקודת התוכן של הפרשה.

[וכפי שמודגש גם בפרשת תזריע, שלפי מנהג ישראל אין היא נקראת „אשה"[8] (אע"פ שזוהי התיבה הראשונה לאחר הפתיחה הכללית „וידבר ה' גו' לאמר", אבל בזה נפתחות כמה פרשיות בתורה, ואין זה שם המיוחד לפרשה זו), אלא שם הפרשה הוא „תזריע"[9].

ודרוש ביאור בנדו"ד – מהי השייכות של התיבה (השם) „תזריע" לפרשה בכללותה[10], שתוכנה הוא, רובה ככולה, ענין הנגעים?

יתירה מזו: לא רק שלתיבה „תזריע" אין כל שייכות לענין הנגעים, אלא, לכאורה, הם הפכים: „תזריע" מורה – כמפורש בפרשתנו: „אשה כי תזריע וילדה גו'" – על ענין שמביא הולדה חדשה וחיים חדשים; משא"כ נגעים, הרי „מצורע חשוב כמת"[11], והפירוש בזה הוא[12], שאין זה (רק) מצד טומאת המצורע[13], אלא המצורע עצמו חשוב כמת[14].

משיחות ש"פ תזריע תשמ"א, ש"פ תזו"מ תשמ"ב. נדפס בלקו"ש חכ"ב ע' 70 ואילך. תרגום מאידית.

1) ראה לוחות העיבור שבטור או"ח אחרי הל' ר"ח ובעתים לבינה מאמר ט"ו.

2) יג, ב ואילך.

3) שם, מז ואילך.

4) יד, לד ואילך.

5) יד, ב – עד שם, לב.

6) ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"א ע' 250 הערה 1־2.

7) ראה שער היחוד והאמונה פ"א.

8) כפי שנק' בסידור הרס"ג – קריאת התורה.

9) כבמג"א או"ח סתכ"ח. וברמב"ם (סו"ס אהבה) בסדר תפילות שלו בסופו (ועוד) „אשה כי תזריע". וראה לקו"ש שם ע' 146 הערה 6 עד"ז בכמה סדרות.

10) ראה לקו"ש ח"ז ע' 74 ואילך הענין המיוחד שבשם „תזריע" (וראה לקו"ש חי"ז ע' 9־148 וע' 155). אבל לא נתבארה שם השייכות לתוכן ענין הנגעים כי אם ל„תורת האדם" כלל.

11) נדרים סד, ב.

12) ראה חדא"ג מהרש"א נדרים שם.

13) ראה ספרי ורש"י בהעלותך יב, יב.

14) ועד"ז י"ל גם בהא דאמרינן מצורע איתקש למת – ראה יבמות קג, ב. רמב"ם הל' טומאת צרעת פי"ג הי"ד. ואכ"מ.

לעילוי נשמת
ר' **יהודה** ב"ר **צבי הירש** ע"ה **סטראל**
נפטר בש"ק פ' נצבים, ז"ך אלול ה'תשס"ה
וזוגתו מרת **טשארנא גיטל** בת ר' **יעקב** ע"ה **סטראל**
נפטרה בליל ה' טבת ה'תשס"ו
ת. נ. צ. ב. ה.
*
נדפס ע"י בנם
הוו"ח ר' **שמואל** וזוגתו מרת **מלכה שיינדל**
ומשפחתם שיחיו **סטראל**
* * *
לעילוי נשמת
ר' **גדלי' חנוך** ב"ר **פינחס** ע"ה **סניידער**
נפטר ביום כ"ד אדר שני ה'תשל"ח
ת. נ. צ. ב. ה.
ולזכות
זוגתו מרת **חנה** בת **רייזל** תחי' **סניידער**
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה
*
נדפס ע"י חתנם ובתם
הוו"ח ר' **שמואל** וזוגתו מרת **מלכה שיינדל**
ומשפחתם שיחיו **סטראל**

גם אינו מובן בנוגע ל„מצורע" כשם הפרשה: בפרשת מצורע לא מדובר אודות המצורע כמצורע (פרטי הנגעים שבו וטומאתו), אלא להיפך – על טהרתו, הוא חדל מלהיות מצורע, הוא כבר יכול להכנס בתוך המחנה ולהביא את קרבנותיו וכו'[15] – מדוע איפה נקראת הפרשה „מצורע"[16]?

[ולמרות שבהמשך הפרשה מדובר על נגעי בתים – עדיין אין זה מספיק: א) בפשטות נגעי בתים אינם נכללים במובן הפשוט של „מצורע"[17]. ב) יתירה מזו: לגבי נגעי בתים ההדגשה היא לא בנגעים כשלעצמם (כענין בלתי רצוי), אלא – כפי שרש"י שענינו הוא פשוטו של מקרא, מבאר[18] על „ונתתי נגע צרעת" – „בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם לפי שהטמינו אמוריים כו' וע"י הנגע נותץ הבית ומוצאן",

משא"כ „מצורע" הרי – אדרבה, לפי המבואר בפרש"י כאן ובארוכה במדרשי חז"ל בתחלת פרשתנו[19] אודות החסרון והעונש של מצורע – הוא קשור לענין של לשון הרע וגסות הרוח].

עוד צריך להבין הא דמצינו שיש שני שמות לפרשה: מנהג ישראל הוא (וכך נקראת הפרשה בטור ושו"ע[20]) לקרוא את שם הפרשה „מצורע"; אבל ברס"ג[21], פרש"י[22] ורמב"ם[23] היא נקראת – „ואת תהי'". מהו טעם החילוק בין שתי השיטות?

ב. ויש לומר הביאור בזה:

בהקדים: אחד מיסודות האמונה הוא – הענין של שכר ועונש, ובלשון הרמב"ם[24] (בפירוש המשניות[25]): „היסוד הי"א כי הוא הש"י נותן שכר למי שעושה מצות התורה ויעניש למי שעובר על אזהרותי' וכי השכר הגדול העולם הבא והעונש החזק כרת כו'", וכפי שהוא מאריך בזה בספרו יד החזקה בהל' תשובה[26];

התורה הרי היא תורת חסד. ומובן, שגם עונשי התורה אינם לשם עונש ח"ו[27], אלא – תיקון לנפש החוטא[28], וכמאמר רז"ל[29] „חייבי כריתות שלקו נפטרו ידי כריתתם". ועד"ז בעונש מיתת ב"ד, וכמאמר רז"ל[30] לגבי עכן:

15) וי"ל שלכן נקראת בכמה ספרים בשם פ' „טהרה". וראה לקו"ש ח"ז ע' 100 הערה 5 ובהנסמן שם.

16) להעיר גם מפרשת „חיי שרה" אף שתחלת הסדרה מדברת בפטירתה וקבורתה, ובכל הסדרה מדובר בענינים שארעו אחר מיתתה – ראה לקו"ש חט"ו ע' 145 ואילך. וש"נ.

17) להעיר מפיה"מ נגעים פי"ב, ה.

18) יד, לד מויק"ר פי"ז, ו.

19) תנחומא, ויק"ר (פט"ז, ה־ו).

20) או"ח סתכ"ח.

21) בסידורו – קריאת התורה.

22) עה"ת תזריע יג, ח.

23) בסדר תפלות שלו בסופו. וראה לקו"ש ח"ז ע' 100 ובשוה"ג להערה 3 שם.

24) ואפילו לדעת ס' העיקרים דרק שלשה עיקרים הם – שכר ועונש אחד מהם (ח"א פ"ד, פ"י).

25) סנהדרין ר"פ חלק. – וכבר העירו ע"ז שלא הביא בס' היד ענין העיקרים, אבל מובן שאין זה מבטל חשיבותם. וראה טושו"ע יו"ד סרס"ח ס"ב.

26) פ"ח ואילך.

27) להעיר מברכות ה, א.

28) ראה כוזרי מאמר שני פמ"ד. וראה גם עיקרים מאמר רביעי פל"ח.

29) מכות כג, סע"א במשנה.

30) סנהדרין מג, ב במשנה.

(זבולון), וכן הנשים והטף, כל חד וחד לפום שיעורא דילי') להוסיף בלימוד התורה (במיוחד) בעניני משיח וגאולה.

ומה טוב – שהלימוד יהי' (ברבים) בעשרה, כי, נוסף על המעלה ד„עשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרוי' ביניהם"[26], יש מעלה מיוחדת כשלומדים עניני משיח והגאולה ברבים בנוגע להתפעלות והשמחה ברגש הלב, שעי"ז הולכת וגדלה ההשתוקקות והצפי' לביאת המשיח[27].

ועוד ועיקר כפשוט – להוסיף בקיום המצוות בהידור, ובמיוחד בההידור במצות הצדקה (כללות כל המצוות[28]) ש„מקרבת את הגאולה"[29].

וכדאי ונכון לקשר ההוספה בצדקה עם ההוספה בתורה בעניני משיח וגאולה – עי"ז שההוספה לצדקה היא מתוך כוונה לקרב ולזרז את הגאולה, כיון שכוונה זו כשלעצמה היא חלק מלימוד התורה בעניני הגאולה – הלימוד (במחשבה – מזמן לזמן) דמאמר חז"ל „גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה".

(משיחות ש"פ תזריע־מצורע, ו' אייר תנש"א)

26) אבות פ"ג מ"ו. וראה אגה"ק סכ"ג.

27) ולכן, גם אלה שרוצים ללמוד בעיון ושקו"ט (ועד לחדש חידושי תורה בעניני משיח וגאולה), מתוך מנוחה וישוב הדעת, ע"י הלימוד לעצמו או בחברותא – ישתדלו (מזמן לזמן) להשתתף גם בהלימוד בעשרה, כדי שיהי' אצלם גם המעלה שע"י הלימוד בעשרה (כבפנים).

28) ראה תניא פל"ז.

29) ב"ב יו"ד, א.

שנתבארו בריבוי מקומות[19],

– בתורה שבכתב (ובפרט „בדברי הנביאים . . שכל הספרים מלאים בדבר זה"[20]) ובתורה שבעל פה, בגמרא (ובפרט במסכת סנהדרין ובסוף מסכת סוטה) ובמדרשים, וגם – ובמיוחד – בפנימיות התורה, החל מספר הזהר (ש„בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזהר כו' יפקון בי' מן גלותא ברחמים"[21]), ובפרט בתורת החסידות (שע"י הפצת המעיינות חוצה אתי מר דא מלכא משיחא[22]), בתורת רבותינו נשיאינו, ובפרט בתורתו (מאמרים ולקוטי שיחות) של נשיא דורנו – מעין ודוגמא והכנה ללימוד תורתו של משיח, „תורה חדשה מאתי תצא"[23], שילמד לכל העם פנימיות התורה (טעמי תורה), ידיעת אלקות („דע את אלקי אביך"[24]), כפס"ד הרמב"ם[25] ש„באותו הזמן . . יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כו'" –

וההוספה בלימוד התורה בעניני משיח והגאולה („מלכות שבתפארת") היא ה„דרך ישרה" לפעול התגלות וביאת המשיח והגאולה בפועל ממש.

ועל של פועל באתי – ובודאי יעוררו ויפרסמו בכל מקום ומקום:

כדי לפעול התגלות וביאת המשיח תיכף ומיד – על כאו"א מישראל (האנשים – הן יושבי אוהל (ישכר) והן בעלי עסק

19) ונקל למוצאם – ע"י ספרי המפתחות (שרבו בדורנו זה) על סדר הא-ב, בערכים המתאימים: גאולה, משיח, וכיו"ב.

20) רמב"ם הל' מלכים פי"א ה"ב.

21) זח"ג קכד, ב – ברע"מ. הובא ונת' באגה"ק רסכ"ו.

22) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו.

23) ישעי' נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

24) דה"א כח, ט.

25) בסיום וחותם ספרו „משנה תורה".

„יעכרך ה' ביום הזה ביום הזה אתה עכור ואי אתה עכור לעוה"ב"[31],

אבל ברוב עונשי התורה אין רואים בגלוי שהם לטובתו של האדם, בחיים חיותו בעלמא דין בעוה"ז.

משא"כ בנגעי צרעת רואים זאת בגלוי (כדלקמן ברמב"ם) – (ומעונש הנגעים[32] מובן שעד"ז הוא בכל עונשי התורה).

ג. כתב הרמב"ם בסוף הל' טומאת צרעת[33]: „וזה השינוי האמור בבגדים ובבתים שקראתו תורה צרעת בשותפות השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא הי' בישראל כדי להזהירן מלשון הרע שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו, אם חזר בו יטהר הבית אם עמד ברשעו עד שהותץ הבית משתנין כלי העור שבביתו כו' ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנין הבגדים שעליו, אם חזר בו יטהרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנה עורו ויצטרע ויהי' מובדל ומפורסם לבדו עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים[34] שהוא הליצנות ולשון הרע"[35],

כלומר, הקב"ה עושה שינוי מיוחד[36] בבריאה „כדי להזהירן מלשון הרע". ולכן הסדר הוא, שהקב"ה מביא אותו (את השינוי) תחילה בבתים ואח"כ בבגדים וכו', כדי להזהיר את ישראל מן הקל אל הכבד להמנע מלשון הרע[37].

31) ראה לקו"ת קרח נג, ד. מטות פו, ב. ובכ"מ. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 96 ואילך, שמובן הוא גם בפשוטו של מקרא.

32) להעיר מברכות (ה, ב) אם נגעים הוו יסורין של אהבה. אבל לכו"ע הוי מזבח כפרה.

33) ועד"ז בפיה"מ נגעים פי"ב מ"ה. מו"נ ח"ג ספמ"ז.

34) מקור הרמב"ם הוא (לכאורה) בתוספתא נגעים פ"ו, ו; תנחומא מצורע ד (בסופו); ויק"ר פי"ז, ד; פסיקתא רבתי יז – ששם מפורש הסדר הנ"ל, תחלה נגעי בתים כו'. אבל במקומות הנ"ל אינו מפורש: א) „אות ופלא הי' בישראל". ב) עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים כו'. ואכ"מ.

35) וראה ספורנו ס"פ תזריע.

36) פשטות לשון הרמב"ם בהל' טומאת צרעת שם, „אינו ממנהגו של עולם", קאי על „השינוי האמור בבגדים ובבתים", ועד"ז מובן ממ"ש בפיה"מ שם „כי הבגדים והבתים דוממים והשנוי הנולד בהם אינו צרעת אלא שהתורה קראתו כך"* (וכן מפורש ברמב"ן עה"ת פרשתנו יג, מז. כלי יקר וספורנו שם. חינוך מצוה קעב, קעז**). אבל בלקו"ת פרשתנו (כב, ב. הובא לקמן בפנים ס"ו) כתב גם על צרעת באדם „שנולדו סימנים בגשמיות בבשרו שלא כדרך הטבע . . אך מעשה נסים הם",

אבל גם ברמב"ם מובן, מכיוון שנגעי אדם באים על האדם בהמשך ולאחרי נגעי בתים ונגעי בגדים מוכח שסיבתם אינה טבעית***. וכ"מ במו"נ שם. ולהעיר ממה שמסיים בפיה"מ שם „וכן נגעי אדם אתה תראה שישים הנתקים צרעת והוא חולי . . ויטהר הצרעת כאשר הפך כולו לבן . . ואמנם הם ענינים תוריים" (וראה תרגום קאפח שם). ובכלי יקר שם „וזהו בנין אב גם על נגעי הגוף שהם חוץ לטבע על צד העונש". וראה גם בחיי (שם, נח).

37) להעיר מלשון החנוך במצוה קעב „משרשי

*) כ"ה בתרגום קאפח שם, ולפנינו בפיה"מ ב' נוסחאות.

**) להעיר משינוי הלשון בחינוך: בנוגע לנגעי בגדים כתב (מצוה קעב) „כי זה הענין אינו בטבע אבל מופת הוא באומה הקדושה למען ילמדו כו'". ובנוגע לנגעי בתים כתב (מצוה קנז) „שמעתי שאיננו דבר טבעי אבל הוא ענין מופתי יבוא לפעמים בבתי ישראל להוכיחם".

***) וכן משמע גם ממ"ש בלקו"ת שם „הנגעים שאינם מליחות המצויים כמ"ש הרמב"ם", וקאי על נגעי אדם (כבפנים ההערה). וראה בהנסמן לקמן הערה 51, וראה לעיל ע' 65 הערה 9.

וגם הסגר המצורע עצמו, שנעשה באופן ש„יהי' מובדל ומפורסם לבדו", „בדד ישב מחוץ למחנה מושבו"[38], הוא במטרה לפעול עליו „שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע".

ד. ועפ"ז י"ל שמהאי טעמא נקראת הפרשה „תזריע": תזריע היא התחלת הלידה של חיים חדשים, כנ"ל ס"א (ע"ד זריעה בתבואה ופירות – שממנה באה לאחמ"כ צמיחה חדשה) –

וכן הוא תוכן ענין הנגעים של פ' תזריע: הן הנגע עצמו והן הסגר והחלט המצורע שבעקבותם הוא „מובדל ומפורסם לבדו" אין הם (רק?) בתור עונש והעדר הטוב לגבי המצורע כנ"ל, אלא פרטים ואמצעים לתיקונו (לרפואתו) של המצורע, כדי שהוא יכנס בסדר של חיים חדשים ולא תהי' לו שום שייכות עם „שיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע".

ומאחר שענינה של התורה הוא – הוראה, מובן, שמפרשת נגעים ישנה הוראה[39] לגבי כל עונשי התורה, שענינם הוא פעולה מיוחדת של הקב"ה לתקן את האדם, על מנת שילך בדרך הישר.

מדוע התגלה ונאמר ענין זה דוקא לגבי מצורע?

המצוה שרצה הא־ל בטובו הגדול לייסרנו כאשר ייסר איש את בנו כו'", ובמצוה קעז „כי מאהבת ה' אותם יודיע כו'".

38) יג, מו.

39) להעיר שבחינוך (מצוה קסט) כ' בשרשי המצוה (דנגעים – „לטמא אדם מצורע . . שיבוא אל הכהן") „לקבוע בנפשותינו כי השגחת הקב"ה פרטית על כ"א מבני אדם כו'". עי"ש.

היות שהמצורע חשוב כמת (ובגילוי טומאת מצורע היא מהטומאות הכי חמורות[40], ענשו – בדד ישב מחוץ למחנה מושבו – הוא מהעונשים הכי חמורים[41]).

ומכך לומדים גם בנוגע לשאר העונשים, שהם התחלה ופרט בתיקון האדם,

כשם שענין הנגעים, עם ימי ההסגר וההחלט, הם ענין של „תזריע" (שאותו אדם שנחשב כמת יהי' לברי' חדשה).

ה. ויש לומר, שיש מזה גם נפק"מ להלכה:

את הדין[42] במצורע, ש„כל ימי אשר הנגע בו יטמא כו' בדד ישב מחוץ למחנה מושבו"[38], אפשר להגדיר בשני אופנים – שזהו דין ע"ד שאר הטמאים (זבים זבות וטמאי מתים) שאסורים להיות בתוך מחנה שכינה או מחנה לוי', ועד"ז צריך מצורע, מצד חומרה יתירה בטומאתו, להמצא מחוץ לג' מחנות, גם מחוץ למחנה ישראל (ובמילא „בדד ישב גו'")[43]; או שהאזהרה „בדד ישב מחוץ למחנה" היא דין מיוחד במצורע דוקא, לא (רק)

---

40) דמחוץ למחנה מושבו, מחוץ לג' מחנות, משא"כ שאר טמאים (ראה תו"כ ורש"י פרשתנו שם. פסחים סז, א – הובא בפרש"י נשא ה, ב).

41) ובמכש"כ מצער גלות שהוא „שקול כמעט כצער מיתה שנפרד האדם מאוהביו כו' ושוכן כו' עם זרים" (חינוך מצוה תי), ויותר מזה במצורע „בדד ישב". ולהעיר מפירוש הראב"ד לתו"כ שם – שיהא כמנודה כו'. וראה לקמן הערה 49.

42) בכל הבא לקמן – ראה לקו"ש חי"ח ע' 135 ואילך. וש"נ.

43) מקומות שבהערה 40.

. . . „רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם":

„האדם" – קאי על „אדם[16] הזה (ש„הוא במדרגה גדולה . . שלימו דכולא") כשמוכשרין מעשיו ותיקן כל הדברים . . רק פסולת שבסוף לבושיו עדיין לא נתברר כו'" מצד ענין הגלות – כמו רבי; ובדורנו זה – דור האחרון של הגלות, עקבתא דמשיחא, שכבר נסתיימו ונשלמו כל עניני העבודה שהיו צריכים להעשות במשך זמן הגלות – י"ל שכל בנ"י הם בדרגא זו.

והשאלה היא: כיון שכבר נסתיימו „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"[17] – מהי ה„דרך ישרה" (הקלה והמהירה ביותר מבין כל דרכי התורה) שיבור לו האדם (כללות בנ"י) שגמר עניני העבודה כדי לפעול התגלות וביאת המשיח[18]?

. . . וביאור ה„דרך ישרה" להתגלות וביאת המשיח ע"י „מלכות שבתפארת" – בנוגע למעשה בפועל:

ובהקדמה – שכיון שמשיח צדקנו עומד לבוא תיכף ומיד, אבל עדיין לא בא בפועל, שלכן דרושה ההשתדלות האחרונה („סוף לבושיו") של כאו"א מישראל להביא את המשיח, צריכה להיות הפעולה (לא ע"י מלכות בטהרתה, ענינו של מלך המשיח עצמו, אלא) ע"י „מלכות שבתפארת", כלומר, ענינו של המשיח (מלכות) כפי שהוא בתורה (תפארת).

. . . ובפשטות: „תפארת" – הו"ע לימוד התורה, ו„מלכות שבתפארת" – הוא לימוד התורה בעניני מלך המשיח ובעניני הגאולה

---

16) לקו"ת פרשתנו כב, ב.

17) תניא רפל"ז.

18) ומתחיל מהתגלות וביאת המשיח **שבכאו"א מישראל**, כידוע שהפסוק „דרך כוכב מיעקב גו'" שקאי על מלך המשיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ה), קאי גם על כאו"א מישראל (ירושלמי מע"ש פ"ד ה"ו), כיון שיש בו ניצוץ מנשמת משיח (מאור עינים ס"פ פינחס).

המשיח גואל את ישראל בגאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי' גלות, כפס"ד הרמב"ם[8] „יעמוד מלך מבית דוד וכו'".

. . . ושם[9] (בהתחלת הסוגיא): „דבי רבי שילא אמרי שילה שמו, שנאמר עד כי יבוא שילה, דבי רבי ינאי אמרי ינון שמו (כמו ינאי, כל אחד הי' דורש אחר שמו[10]), שנאמר יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו, דבי רבי חנינה אמרי חנינה שמו, שנאמר אשר לא אתן לכם חנינה, ויש אומרים מנחם בן חזקי'[11] שמו, שנאמר כי רחק ממני מנחם משיב נפשי"[12].

ואנן (חסידים) נעני' אבתרייהו (בנוגע לרבותינו נשיאינו, ובפרט כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – יוסף שמו, שנאמר[13] „יוסיף אדנ־י שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'", יצחק שמו, שנאמר[14] „אז ימלא שחוק פינו".

* * *

„רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם"[15] . . ויש לומר הביאור בזה – בהמשך להאמור לעיל בנוגע להתגלות וביאת המשיח:

8) שבהערה 5.

9) סנהדרין שם.

10) פרש"י שם. – ולהעיר מדיוק לשון רש"י „כל אחד הי' דורש אחר שמו" (ולא שהתלמידים חידשו ששמו כשם רבם).

11) כ"ה („בן חזקי'") בדפוסים שלפנינו, וברושלמי ואיכ"ר: „מנחם" סתם. – ולהעיר שרש"י מעתיק תיבת „מנחם", ומוסיף „בן חזקי'". וכנראה שצ"ל בפרש"י „ה"ג בן חזקי'", אלא שהבחור־הזעצער „תיקן" והשמיט „ה"ג". ועצ"ע.

12) וראה גם ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד. איכ"ר פ"א, נא. וראה לקוטי לוי"צ על מארז"ל ע' קו ש„כל הדעות אמת הם ואלו ואלו דא"ח", עיי"ש.

13) ישעי' יא, יא־יב.

14) תהלים קכו, ב. וראה ברכות לא, א.

15) אבות פ"ב מ"א.

בקשר לטומאתו, אלא (גם) בקשר לענינו המיוחד ומשונה משאר הטמאים.

לכאורה במצורע ישנם שני סוגי דין נפרדים: א) הדין הכללי של טמאים שכתוב בפ' נשא[44]: „וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש". והטעם הוא „ולא יטמאו את מחניהם"[45] (בשביל המחנות), שקשור עם הטומאה של המצורע; ב) הציווי „בדד ישב מחוץ למחנה מושבו" שהוא דין מיוחד במצורע, שנוגע לו, לטהרתו (לא (רק) כהרחקה מהמחנות מצד טומאתו).

ויש לומר, שבין שני הדינים ישנם כמה נפק"מ, ומהם:

א) בדין הכללי „וישלחו מן המחנה" נוגעת השלילה, שהוא לא יהי' במחנה („ולא יטמאו את מחניהם" (ובמילא – כשבטלו מחנות הנה גם אז הוא אינו במחנה)); משא"כ בדין „בדד ישב מחוץ למחנה מושבו" נוגע החיוב – שהוא יהי' בדד מחוץ למחנה – ובמילא אם (מאיזו סיבה שתהי') לא התקיים בו הענין של „בדד ישב מחוץ למחנה מושבו" (– כאשר אין את המציאות של מחנות כנ"ל וכיו"ב), יוצא, שאז הוא אינו יכול להגיע לטהרתו. וכמבואר במ"א[46].

ב) מצד דין זה, שהוא צריך להיות מחוץ לג' מחנות, יוצא, שהאזהרה „בדד ישב לבדו ישב שלא יהו טמאין אחרים יושבין עמו"[47] באה לשלול רק סוג אחר של טמאים (טמאי מת, זבים וזבות) אבל לא מצורעים[48]; לעומת זאת מצד החיוב של „בדד ישב", צריך להיות „בדד" גם מהמצורעים האחרים[49]: דוקא אז יתקיים בו „ויהי' מובדל ומפורסם לבדו"[50], ורק כך מובטח „שלא יתעסק בשיחת הרשעים" (משא"כ כשנמצא עם מצורעים ובפרט – רק עמהם – ה"ז פועל להיפך!).

ו. כשם שכך הוא בפשוטם של הענינים וע"ד ההלכה – שנגעים הם אות ואזהרה למנוע את ישראל מלשון הרע, וכאשר האדם מוסיף להימשך בזה עד ש„משתנה עורו ויצטרע", יש לעשות את הפעולות „בדד ישב גו'" כדי לרפאותו ולהרחיקו משיחת הרשעים כו' –

עד"ז (ועוד יותר) מודגש הענין בפנימיות הענינים:

מבואר בלקו"ת[51], שמה שכתוב

44) ה, ב.

45) שם, ג.

46) ראה בארוכה לקו"ש שם.

47) פסחים סז, א. וראה גם שאר המקומות שבערה 40.

48) כפשטות הפירוש בדברי ר"י פסחים שם.

49) כן הוא לפי' הראב"ד בתו"כ שם. ולכאורה כן מובן מרש"י ד"ה בדד ישב (יג, מו) שמבאר בהמשך פירושו „מה נשתנה משאר טמאים לישב בדד כו'", דהיינו לבדו ממש – דאילו זה שמושבו חוץ לג' מחנות מפרש רש"י בד"ה שלאח"ז שזהו פי' ד„מחוץ למחנה – חוץ לשלש מחנות". אבל ראה רא"ם ועוד בפרש"י ובשאר מפרשי התו"כ. וראה צפע"נ עה"ת שם דמביא מכ"מ דמצורעים יושבים ביחד. וראה גם מ"ב ז, ג (הפטרת פרשתנו): וארבעה אנשים היו מצורעים גו' ויאמרו איש אל רעהו גו' (אלא שזהו ג'חזי ובניו שמחוייבים לכבדו וכו').

50) לכאורה כן משמע מלשון הרמב"ם הנ"ל בפנים. וראה רמב"ם שם פ"י ה"ז.

51) תזריע כב, ב. וראה גם סד"ה אדם כי יהי' תרס"ו, תרע"ה (בהמשך תער"ב). וראה גם אלשיך פרשתנו שם. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 65 ואילך.

בנגעים[52] „אדם כי יהי' בעור בשרו גו'" – התואר אדם שהוא שם המעלה של ישראל – הוא כי ענין הנגעים שייך דוקא באחד כזה שהוא במדריגת אדם, שהיא מדריגה גדולה, „שלימו דכולא".

והטעם בזה הוא, כי ענין הנגעים „בעור בשרו" מראה על כך שהרע שגרם את הנגע אינו בתוך (פנימיותו של) האדם, אלא זוהי „פסולת" ורע שנשארו רק בחיצוניותו – „בסוף לבושיו", ולכן נהי' כך גם במסובב (בדומה לסיבה שלו) נגע שהוא (רק) „בעור בשרו", בחיצוניות הגוף.

ובזה מבאר אדמו"ר הזקן מדוע „מצות נגעים אינו נהוג בזמננו זה אחר החורבן מפני שאינן מצויין כלל[53] כו' אך מעשה נסים הם"[54] –

היות ש„אינו בנמצא בזמננו" אדם כזה שלגמרי אין לו רע בפנימיות, „שאף הצדיק והטוב עדיין הרע קצת בפנימיות", לכן הרע בזמננו אינו גורם לנגעים.

לפ"ז מוסבר עוד יותר הטעם הנ"ל, שענין הנגעים המבואר בפ' תזריע תוכנו הוא ענין של „תזריע" – בשביל הולדה חדשה ונעלה:

שהרי מעשה נסים זה עושה הקב"ה בכדי שגם החיצוניות ופסולת הרע תתברר אצל האדם.

---

52) תזריע יג, ב.

53) צ"ע אם הכוונה רק מפני זה (כי דינם שנוהגים גם שלא בזמן הבית (רמב"ם הל' טו"צ פי"א ה"ו)) – ואין כל מניעות, כהן מיוחס וכו'. וראה תו"ש (שמות מילואים סח"י) הדעות אם נגעים נוהגין בזה"ז והטעמים.
וראה הנסמן בלקו"ש חכ"ב ע' 65 הערה 9.

54) ראה לעיל הערה 36.

ז. עפ"ז מבואר גם שמה של הפרשה השני', „מצורע", אע"פ שאין מדובר בה על המצורע כשהוא במצב של טומאה, אלא על מצבו „ביום טהרתו":

בזה מודגש, שטהרת (ורפואת) המצורע (המבוארת בפ' מצורע) אינה חידוש בפ"ע, שמתחדש (רק) מצד הפעולות והקרבנות המבוארים בפרשה זו, אלא שכל זה בא בהמשך וכמסובב מהענינים המבוארים בפ' תזריע.

בסגנון אחר: הפעולות שבפ' מצורע שפועלות את הטהרה (בפועל), הם (רק) ממשיכות ומגלות את מה שכבר נפעל באדם ע"י הצרעת גופא, וכנ"ל שרפואת האדם ברוחניות (שזו היא סיבת הצרעת) נפעלת ע"י הצרעת וההסגר („בדד ישב גו'").

ולכן אין הפרשה נקראת „ביום טהרתו" (וכיו"ב[55]) – שם המורה על כך שדוקא כאן נפעלת טהרתו, אלא „מצורע" דוקא, שם המורה על כך שהטהרה היא תוצאה מהענין של „מצורע" גופא.

ח. כשם שכן הוא בנוגע למצורע פרטי, עד"ז מובן בנוגע לכללות עם ישראל, שבעת הימצאם בגלות הם במעמד ומצב של „בדד ישב מחוץ למחנה מושבו"[56]:

העבודה*[56] של ישראל בזמן הגלות

---

55) וראה לקו"ש ח"ז ע' 4־103 (לקמן ע' 8־197) ובהערה 40 שם.

56) ראה ויק"ר ספי"ז דדריש כל הפרשה בנגעי בתים על חורבן ביהמ"ק „ועמא הגלי לבבל" כו'.

*56) ראה גם סה"ש תנש"א ח"ב ע' 490 (לקמן ע' 179) ואילך.

הוספה
בשורת הגאולה
כב.

מדובר ומודגש ביותר בזמן האחרון ממש ע"ד הצורך בפעולתו של כאו"א מישראל לעשות כל התלוי בו להביא את משיח צדקנו בפועל ממש תיכף ומיד ממש,

– כיון שבימינו אלה ממש (עם סיומו של חודש ניסן דהי' תהא שנת אראנו נפלאות) „כלו כל הקיצין" („קץ הימים" ו„קץ הימין"[1]) כפשוטו ממש[2], ובודאי שתיכף ומיד בא משיח צדקנו, וכאו"א מראה באצבעו ואומר „הנה זה (מלך המשיח) בא"[3], שכבר בא (בלשון עבר) ברגע שלפני רגע זה.

* * *

משיח נמצא בעולם בזמן ומקום הגלות, **ובמצב של גלות, שסובל תחלואי הגלות [כהמשך הגמרא[4] „אמר רב אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש", „אם משיח** מאותן שחיין עכשיו[5] **ודאי היינו** רבינו הקדוש, **דסובל תחלואים וחסיד גמור הוה"[6], ומצפה בקוצר רוח ובכליון עינים[7] להתגלות (מההעלם בזמן ומצב הגלות), דמלך**

---

1) ראה אוה"ת ר"פ מקץ. וש"נ.

2) נוסף לכך שבזמן הגמרא כבר „כלו כל הקיצין" (סנהדרין צז, ב).

3) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ (פ"ב, ח (ב)).

4) סנהדרין צח, ב.

5) וע"פ פס"ד הרמב"ם (הל' מלכים ספי"א) „ואם יעמוד מלך מבית דוד כו'" – היינו שהוא כבר מלך.

6) פרש"י שם. – וע"ש זה נקרא „חיוורתא (מצורע) דבי רבי", „ע"ש רבינו הקדוש שנקרא רבי . . שהי' סובל תחלואים ויסורים כמוהו" (חדא"ג מהרש"א שם).

7) שלכן „שרי חד ואסיר חד (מתיר נגע ומקנחו וקושרו מתיר האחר ועושה כן, ואינו מתיר שני נגעים יחד (כשאר הסובלי חלאים שיושב ביניהם)), אמר דילמא מבעינא דלא איעכב (אי בעי לי לצאת ולגאול את ישראל לא איתעכב כדי קשירת שני נגעים)" – סנהדרין שם ובפרש"י.

היא ענין של „תזריע" – זריעה[57] והכרח לצמיחה והתחלת הצמיחה בזמן הגאולה. וכפי שאדמו"ר הזקן כותב בתניא[58], שהגילויים דלעתיד הם „תלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות, כי הגורם שכר המצוה היא המצוה עצמה". כלומר שמה שיתחדש בימות המשיח ותחיית המתים אין זה דבר נפרד מענין הגלות, אלא זו היא ה„צמיחה", ש„צומחת" מעבודת „הזריעה" בזמן הגלות.

וזוהי ההוראה משמות הפרשיות „תזריע־מצורע" בעבודת כל אחד:

יהודי צריך ללמוד תורה ולקיים מצות בקבלת עול, מפני שכך ציוה ה'.

אך יכול הוא לחשוב שאין כל נפק"מ מה פועלת העבודה[59],

– ועל כך באה ההוראה, ש(ביחד עם הנ"ל הנה) ב„מעשינו ועבודתינו" בזמן הגלות צריך להיות נרגש שזהו ענין של „תזריע" שמביא את ה„צמיחה", את הגילוי של משיח צדקנו; ובמילא נרגש, שהגילויים דלעתיד אינם ענין בפ"ע, אלא המשך ותוצאה מעבודת הגלות (ע"ד „תזריע־מצורע", כנ"ל) – זוהי הצמיחה שבאה מהעבודה בגלות.

ט. ישנם אבל כמה אופנים בקשר שבין העבודה שבזמן הגלות (תזריע) לביאת המשיח (מצורע): אע"פ שכל יהודי מאמין בביאת המשיח ו„מחכה לביאתו", וזהו יסוד מיסודות האמונה שבהם שוים כל ישראל – יכול אבל להיות חילוק עד כמה הדבר קשור ללימוד התורה וקיום המצות, למעשינו ועבודתינו של האדם:

הוא יכול ללמוד תורה ולקיים מצות מתוך ידיעה שזהו „תזריע", שזה מביא את המשיח, אבל „אליו" (לעבודתו) אין זה שייך, כי – א) לא מפני זה לומד הוא תורה ומקיים מצות. ב) לא אכפת לו שהגאולה תבוא בזמן מאוחר יותר (קריאת מצורע בשבוע בפ"ע) – ועד לדור אחר ח"ו. „הוא" מסתפק ומרוצה עם כך שהוא לומד תורה, מקיים מצות ועושה את הזריעה עבור הגאולה.

על כך היא ההוראה, שברוב השנים שתי הפרשיות מחוברות, וכלל גדול בתורה – שעל הרוב תדבר[60], ודין עיקרי בהלכה למעשה בפועל – שאולינן בתר רובא[61] –

היינו שצריך להיות החיבור של תזריע ומצורע, ובשלימות כזו, – שכמנהג ישראל בכל מקום – כאשר שואלים ביום הראשון בשבוע, (או בשאר הימים) איזה שבוע כעת, המענה הוא בפשטות: השבוע דפרשת תזריע מצורע,

העבודה בגלות צריכה להיות חדורה בצפי'[62] ותשוקה תמידית לגאולה, אחכה לו בכל יום שיבוא[63]. ומכיון

57) ראה דרושי חסידות עה"פ הבאים ישרש יעקב (תו"א כו' פ' שמות).

58) רפל"ז.

59) ובל' הידוע אילו נצטווה לחטוב עצים (לקו"ת שלח (מ, א). וראה מו"נ ח"ג פנ"א בהערה).

60) מו"נ ח"ג פל"ד.

61) חולין יא, א. ובכ"מ.

62) ראה פסיקתא רבתי רפל"ו: איזה אור שכנסת ישראל מצפה זה אורו של משיח. וראה שבת לא, א: צפית לישועה (וצ"ע בפרש"י שם). זח"א ד, סע"א. קמ, א. ועוד.

63) כנוסח אני מאמין.

(ש„בית תפלה יקרא לכל העמים"[129), ולקדש הקדשים – כמ"ש בהפרשה שקורין תיכף במנחה: „בזאת יבוא אהרן אל הקודש"[130], כניסת כהן גדול ביוהכ"פ לקדש הקדשים[131], ולעתיד לבוא – לא רק אהרן, אלא גם כאו"א מישראל שיהי' בדרגת כה"ג („ממלכת כהנים", כהנים גדולים[132], ולא רק ביוהכ"פ, אלא גם „בכל שעה שהוא רוצה ליכנס"[133]. ועוד והוא העיקר – שכל זה נעשה בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, כך שיכולים להודות ולברך על לידת והתגלות המשיח: „שהחיינו[134] וקיימנו והגיענו[135] לזמן הזה".

129) ישע' נו, ז.

130) אחרי טז, ג.

131) להעיר ששיעור היומי ברמב"ם הוא בהלכות עבודת יום הכיפורים (פרקים א־ג).

132) יתרו יט, ו ובבעה"ט עה"פ.

133) ויק"ר פכ"א, ו. וראה רד"ל שם. שמו"ר פל"ח, יו"ד ובמפרשים שם.

134) להעיר, שברכת שהחיינו מברכים על שמחה הנרגשת בלב – דוקא על דבר שישנו בפועל עתה.

135) וי"ל גם מלשון נגיעה, שיכולים (לא רק להראות, אלא גם) לגעת (אֲנרירען – לקו"ת ר"פ שמיני).

שאני נבראתי לשמש את קוני[64], זוהי עבודתו של היהודי במשך כל היום, הוא חש בקיום התומ"צ שלו, שעבודתו מביאה וממהרת את הגאולה*[64].

יו"ד. אבל זה גופא יכול להיות בשני אופנים:

א) הוא חש כיצד עבודתו, „תזריע", היא זריעה שתביא את הצמיחה, את הגאולה, אבל זהו באופן של „זאת תהי'" בהויתו תהא[65] – כדבר נוסף, שיהי' בנפרד; הוא אכן נמצא במצב של „אחכה לו בכל יום שיבוא" ועבודתו היא בשביל „שיבוא" – אבל דבר זה נרגש אצלו כענין נוסף, שע"י מעשינו ועבודתינו מביאים וממהרים (ענין נפרד) ביאת משיח צדקנו, ובפרט „זכו – אחישנה"[66].

ב) אופן נעלה יותר, הוא כאשר אצלו „תזריע ומצורע" מחוברות – האחכה והקווינו כל היום לגאולה שנרגש בכל יום בעבודת ה„תזריע" שלו, אין זה רק שכל עבודה שלו גורמת מיד „שיבוא", אלא הגאולה העתידה היא דבר אחד עם תוכן עבודתו („תזריע־מצורע" הופכות לפרשה אחת) – כי ביאת המשיח היא הצמיחה ובמילא השלימות של הזריעה שלו:

ויש לקשר זה עם כך שענינו של משיח הוא שאז תהי' השלימות בתורה והשלימות במצות, תשבי יתרץ קושיות ואבעיות[67] משיח יגלה טעמי תורה[68] כו' ילמד תורה[69], וכו'

כולל – בלשון הרמב"ם[70]: „המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות ועושין שמטין ויובלות ככל מצותה האמורה בתורה".

וכמבואר במ"א[71] שבכך פוסק הרמב"ם הלכה, שהגדר של משיח הוא, שהוא מחזיר את שלימות הלכות ומצות התורה. וזאת אומר הרמב"ם: כל הענינים שחסרו בשלימות קיום התומ"צ (מצד זה שהי' חסר בשלימות כל ישראל וביהמ"ק – שזהו כללות ענין הגלות) – יושלמו ע"י המשיח. וזהו גם מה שמשיח מחזיר „מלכות בית דוד ליושנה כו' וחוזרין כל המשפטים" – הוא

64) קדושין בסופה.

*64) ראה לקו"ד ח"ג תכב, א (סה"ש תש"ג ע' 73). וראה סה"ש תשנ"ב ח"א (ע' 111. 131. 249).

65) מנחות ה, א.

66) סנהדרין צח, א.

67) תויו"ט סוף מס' עדיות. של"ה תט, א. והוא ע"פ זח"ג כח, א. ועי"ג"כ ערוך השלם בערכו.

68) ברש"י שה"ש (א, ב) מפורש שלעת"ל הקב"ה מגלה טעמי תורה (מבלי לפרט ע"י מי כמו בנגלה – שמשה קבל וכו') ובאותיות דרע"ק אות ז (יל"ש ישע' רמז תכט בתחלתו); והקב"ה דורש להם (לצדיקים בג"ע) טעמי תורה חדשה שעתיד הקב"ה ליתן להם ע"י משיח (וביל"ש שם ליתא תיבת „טעמי"). וראה הנסמן בהערה הבאה.

69) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. ובפיה"מ להרמב"ם (סנהדרין ר"פ חלק ד"ה ועתה אחל); ונפלאות יתגלו על ידו (כ"ה הלשון בהעתקת קאפח. ובפיה"מ לפנינו בא בהמשך למש"כ לפנ"ז: ויעבדוהו כל הארצות לצדקו הגדול ולנפלאות שיהא על ידו). וראה לקו"ת צו יז, ב. שער האמונה פנ"ו ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך פ"ג.

70) הל' מלכים רפי"א.

71) לקו"ש חי"ח ע' 277 ואילך.

כו' יפקון בי' מן גלותא ברחמים"[113], ובפרט בתורת החסידות (שע"י הפצת המעיינות חוצה אתי מר דא מלכא משיחא[114]), בתורת רבותינו נשיאינו, ובפרט בתורתו (מאמרים ולקוטי שיחות) של נשיא דורנו – מעין ודוגמא והכנה ללימוד תורתו של משיח, „תורה חדשה מאתי תצא"[115], שילמד לכל העם פנימיות התורה (טעמי תורה), ידיעת אלקות („דע את אלקי אביך"[116]), כפס"ד הרמב"ם[117] ש„באותו הזמן . . יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כו'" –

וההוספה בלימוד התורה בעניני משיח והגאולה („מלכות שבתפארת") היא ה„דרך ישרה" לפעול התגלות וביאת המשיח והגאולה בפועל ממש.

יג. ועל של פועל באתי – ובודאי יעוררו ויפרסמו בכל מקום ומקום:

כדי לפעול התגלות וביאת המשיח תיכף ומיד – על כאו"א מישראל (האנשים – הן יושבי אוהל (ישכר) והן בעלי עסק (זבולון), וכן הנשים והטף, כל חד וחד לפום שיעורא דילי') להוסיף בלימוד התורה (במיוחד) בעניני משיח וגאולה.

ומה טוב – שהלימוד יהי' (ברבים) בעשרה, כי, נוסף על המעלה ד„עשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרוי' ביניהם"[118], יש מעלה מיוחדת כשלומדים עניני משיח והגאולה ברבים בנוגע להתפעלות והשמחה ברגש הלב, שעי"ז הולכת וגדלה ההשתוקקות והצפי' לביאת המשיח[119].

ועוד ועיקר כפשוט – להוסיף בקיום המצוות בהידור, ובמיוחד בההידור במצות הצדקה (כללות כל המצוות[120] ש„מקרבת את הגאולה"[121].

וכדאי ונכון לקשר ההוספה בצדקה עם ההוספה בתורה בעניני משיח והגאולה – עי"ז שההוספה לצדקה היא מתוך כוונה לקרב ולזרז את הגאולה, כיון שכוונה זו כשלעצמה היא חלק מלימוד התורה בעניני הגאולה – הלימוד (במחשבה – מזמן לזמן) דמאמר חז"ל „גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"[122].

יד. ויה"ר שההחלטה בכהנ"ל תמהר ותזרז ותביא תיכף ומיד את התכלית והמכוון – התגלות וביאת המשיח בפעול ממש, תיכף ומיד ממש.

113) זח"ג קכד, ב – ברע"מ. הובא ונת' באגה"ק רסכ"ו.

114) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו.

115) ישע' נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

116) דה"א כח, ט.

117) בסיום וחותם ספרו „משנה תורה".

118) אבות פ"ג, ו. וראה אגה"ק סכ"ג.

119) ולכן, גם אלה שרוצים ללמוד בעיון ושקו"ט (ועד לחדש חידושי תורה בעניני משיח וגאולה), מתוך מנוחה וישוב הדעת, ע"י הלימוד לעצמו או בחברותא – ישתדלו (מזמן לזמן) להשתתף גם בהלימוד בעשרה, כדי שיהי' אצלם גם המעלה שע"י הלימוד בעשרה (כבפנים).

120) ראה תניא פל"ז.

121) ב"ב יו"ד, א.

122) ובסגנון האמור לעיל – מלכות שבתפארת – יש לומר: תפארת הו"ע התורה, ומלכות – שעיקרה קיום מצוות המלך – הו"ע (המצוות, ובפרט מצות) הצדקה. ובמלכות שבתפארת (שהמלכות עצמה היא במדת התפארת) – גם הצדקה (מלכות) היא חלק מהתורה (תפארת).

מחזיר את שלימות הלכות ומצות התורה.

ומכיון שהחפצא (תורה ומצות) יהיו אז בשלימות, יהי' אז גם הקיום מצד הגברא בשלימות כי „ינוחו ממלכיות שאינן מניחות להם לעסוק בתורה ומצות כהוגן"[72] ו„יהיו פנויין בתורה וחכמתה"[73]. יתירה מזו: „ובאותו הזמן לא יהי' שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות כו' ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד כו'"[74].

וזהו תוכן האמונה בביאת המשיח וה„מחכה לביאתו" שכתב הרמב"ם בהמשך להנ"ל[75]: לימוד התורה וקיום המצות חדור באמונה שזה מביא אותו ואת כל העולם לשלימות לימוד וידיעת התורה, של המצות וקיומן ולשלימות ידיעת הבורא – זהו תוכן ה„מחכה לביאתו" כנ"ל.

יא. עפ"ז יש לומר שזהו אחד מהטעמים שבדורות הראשונים נקראה הפרשה „זאת תהי'" ודוקא בדורות האחרונים נקראת היא „מצורע" (כנ"ל סוף ס"א)[76]:

בדורות הראשונים, שהיו רחוקים יותר מזמן הגאולה, הורגשה הגאולה באופן של „זאת תהי'" – ענין שיהי' בעתיד, בנפרד; ובמילא, העבודה לא היתה חדורה עד כ"כ בהרגש, שקיום התומ"צ גופא מגיע תיכף לשלימותו גם בעולם,

אבל בדורות האחרונים, הנקראים „עקבתא דמשיחא", נרגש בעם ישראל הענין של משיח הרבה יותר, ולכן נקראת הפרשה בדורות אלו בשם „מצורע" – ישראל חשים ומרגישים, ופשיטא שמזלייהו חזי – בעבודתם שהנה הנה משיח בא, ובמילא – המעשה הוא העיקר – ישנה חובה להוסיף עוד יותר בתומ"צ, כדי שהעולם יגיע לשלימותו כמה שיותר מהר וקיום המצות יהי' „כמצות רצונך"[77] בביאת משיח צדקנו בביהמ"ק השלישי.

יב. ע"פ הנ"ל (סעיף ו), יש להמתיק עוד יותר, שדוקא בדורות האחרונים נקראת הפרשה „מצורע":

כשם שהדבר הוא באדם פרטי, שדוקא הענין של נגעים („מצורע") מראה על האדם השלם „שמוכשרין מעשיו ותיקן כל הדברים והבחי' שלמעלה"[78], ורק בבחי' „התחתונה שבו לא נתברר הרע והפסולת ממנו"[78], שלכן נולדים סימנים גשמיים רק בעורו, לרמז, שרק „בסוף לבושיו" נשארה פסולת שעדיין לא התבררה –

עד"ז הוא בנוגע לכללות עם ישראל: מכיון שבדורות האחרונים של עקבתא דמשיחא נמצאים קרוב מאד להתגלות וביאת המשיח ע"י „מלכות שבתפארת" – בנוגע למעשה בפועל:

72) רמב"ם הל' תשובה שם. עיי"ש ובהלכה א שם.

73) רמב"ם הל' מלכים פי"ב ה"ד. עיי"ש ובהל' תשובה שם ה"ב „שמפני זה נתאוו כל ישראל כו' לימות המשיח". וראה בארוכה – פיה"מ להרמב"ם שם.

74) רמב"ם ספי"ב מהל' מלכים.

75) ברפי"א שם. וראה לקו"ש שם ע' 278 ואילך.

76) ראה לקו"ש ח"ז ע' 103 (לקמן ע' 197 ואילך.

77) ראה תו"ח ר"פ ויחי. המשך וככה תרל"ז פי"ז ואילך.

78) לשון הלקו"ת שנסמן לעיל שם.

ובהקדמה – שכיון שמשיח צדקנו עומד לבוא תיכף ומיד, אבל עדיין לא בא בפועל, שלכן דרושה ההשתדלות האחרונה („סוף לבושיו") של כאו"א מישראל להביא את המשיח, צריכה להיות הפעולה (לא ע"י מלכות בטהרתה, ענינו של מלך המשיח עצמו, אלא) ע"י „מלכות שבתפארת", כלומר, ענינו של המשיח (מלכות) כפי שהוא בתורה (תפארת), כאמור לעיל (ס"ט) שע"י התורה (ענינו של משיח בתור „רב") נמשכים ומתגלים האורות עליונים דהגאולה (ענינו של משיח בתור „מלך") באופן פנימי.

ובפשטות: „תפארת" – הו"ע לימוד התורה, ו„מלכות שבתפארת" – הוא לימוד התורה בעניני מלך המשיח ובעניני הגאולה שנתבארו בריבוי מקומות[110],

– בתורה שבכתב (ובפרט „בדברי הנביאים . . שכל הספרים מלאים בדבר זה"[111]) ובתורה שבעל פה, בגמרא (ובפרט במסכת סנהדרין ובסוף מסכת סוטה[112]) ובמדרשים, וגם – ובמיוחד – בפנימיות התורה, החל מספר הזהר (ש„בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזהר

110) ונקל למוצאם – ע"י ספרי המפתחות (שרבו בדורנו זה) על סדר הא־ב, בערכים המתאימים: גאולה, משיח, וכיו"ב.

111) רמב"ם הל' מלכים פי"א ה"ב.

112) וע"פ האמר לעיל (ס"ז) שהגאולה באה ע"י התגלות ענינו האמיתי של הגלות – יומתק שסימני הגאולה הם בסוף (סיום וגמר) מסכת סוטה הקשורה עם הגלות.

102) ע"ד גמר ושלימות העבודה דספה"ע (הכנה למ"ת) בר"ח סיון, „בשבוע הז' ביום ג' בו" (תו"א יתרו סז, ג) – תפארת שבמלכות.

103) ישעי' לג, יז.

104) תהלים קמה, יג.

105) ובלשון הרמב"ם בנוגע למלך המשיח – יש לומר: „יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה" – הו"ע מלכות שבתפארת, כי „תפארת" הו"ע התורה (ראה גם לקמן סי"ב), „ילחם מלחמות ה' וינצח" – מלכות שבנצח, „ובנה מקדש במקומו" – מלכות שבהוד, כמארז"ל (ברכות שבהערה 47) „ההוד זו בית המקדש", „וקבץ נדחי ישראל" – מלכות שביסוד, שנקרא „כל", ע"ש שאוסף ומקבץ האורות דכל הספירות, ו„אהפוך אל עמים גו' לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד" – מלכות שבמלכות.

106) ראה לקו"ת שה"ש יד, ד. ובכ"מ.

107) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

108) להעיר, שרצון הוא כתר, וכתר קשור עם מלכות, כנ"ל בפנים.

109) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נו, סע"ב ואילך. סידור (עם דא"ח) נג, ג. יהל אור עה"פ (ע' תרפה). ועוד.

לביאת המשיח, לכן מרגישים כעת את התוכן הנעלה של בחי' „מצורע", כנ"ל, שהפנימיות של כלל ישראל כבר התבררה (ע"י העבודה של עם ישראל במשך כל הדורות), ונשאר לברר רק את הפסולת והחיצוניות של „סוף לבושיו".

יג. ע"פ הנ"ל מובן גם מה שמצינו בסנהדרין[79], שאליהו אמר לרבי יהושע בן לוי שמשיח „יתיב ביני עניי סובלי חלאים", ורש"י מפרש: „מנוגעים והוא נמי מנוגע"; גם – השקו"ט בגמרא[80] בנוגע לשמו של משיח ולדעת רבנן „חיוורא דבי רבי שמו (מצורע של בית רבי – רש"י) שנאמר[81] אכן . . חשבנוהו מנוגע גו'".

לכאורה תמוה: כיצד יתכן, שמשיח נקרא „מנוגע" ו„מצורע"?

בשלמא הא דמשיח סובל יסורים בכלל („ביני סובלי חלאים") אפשר להבין, וכמו שרש"י הנ"ל בגמרא מביא את הפסוק[82] „והוא מחולל מפשעינו וכתיב[81] חליינו הוא נשא", ועד"ז מביאים רבנן בגמרא את הראי' על שמו מהפסוק הנ"ל – אבל מהו הדיוק והתוכן של ענין הנגעים של משיח?

וע"פ הנ"ל י"ל הביאור בזה*[82]: הנגעים מבטאים את המצב של עם ישראל בזמן עקבתא דמשיחא, שישנה „התבררות הרע" בפנימיות הגוף והנפש (של כלל ישראל) ונשאר רע רק בחיצוניות, כך שנמצאים כבר במצב של „זכו".

– ועפ"ז מובן גם המענה של משיח לריב"ל[66] (על שאלתו „לאימת אתי מר") „א"ל היום", והסברת אליהו „הכי אמר לך היום[83] אם בקולו תשמעו":

כלל בתורה – אין מקרא יוצא מידי פשוטו[84], ולכן אין הכוונה לשלול את הפירוש הפשוט של „היום" שמשיח אמר, שהיום הוא מצב של „זכו" וראויים לכך שהוא יבוא „היום", אלא ההסברה היא, דזה ש„לא אתא" זהו מפני שחסרה השלימות של „בקולו תשמעו", גמר הבירור של חיצוניות הרע –

ובפרט בדורותינו אלו, שעם ישראל חש ומרגיש שמשיח „הנה[85] זה עומד אחר כתלינו"[86]; ויתירה מזו: בכותל יש כבר „חלונות" ו„חרכים", ויתירה מזו: המשיח „משגיח[85] מן החלונות מציץ מן החרכים" – הוא „משגיח" ומצפה, מתי נסיים כבר את ה„פכים קטנים", „לצחצח את הכפתורים"[87] ונסיים את הבירור „שבסוף לבושיו" –

שאז יבוא משיח תיכף ומיד, „ארו[88] עם ענני שמיא כבר אינש אתה", באופן של אחישנה, כי זהו מצב ש„כולו זכאי

---

79) שם.

80) שם ע"ב.

81) ישעי' נג, ד.

82) שם, ה.

*82) ראה גם לקו"ש חל"ז ע' 33 (לעיל ע' 157) ואילך. סה"ש תנש"א ח"ב (ע' 491 (לקמן ע' 180). 496 (לקמן ע' 186) ואילך).

83) תהלים צה, ז.

84) שבת סג, א.

85) שה"ש ב, ט.

86) ראה קול קורא לכ"ק מו"ח אדמו"ר (נדפס בהקריאה והקדושה תש"א. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה ע' תיד) דמפרש זה על משיח.

87) ראה שיחת שמחת תורה תרפ"ט.

88) דניאל ז, יג (ושם: אנש) – הובא בסנהדרין שם, א.

ב„מלכות" (מלכות שבחסד, מלכות שבגבורה, מלכות שבתפארת כו') הוא ביום השבת שקשור עם הגאולה, „יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"[93], מודגש ביותר ענין הגאולה ב„מלכות" – מלכות בית דוד בתקפה ובשלימותה ע"י מלך המשיח, שעל ידו תתגלה מלכותו של הקב"ה בכל העולם, כמ"ש „והיתה לה' המלוכה"[94], „והי' ה' למלך על כל הארץ"[95].

והענין בזה:

מלכות (בשייכות לגאולה) – מלך המשיח – מורה על החוזק והתוקף דענין הגאולה ללא התחשבות במניעות ועיכובים ובלשון חז"ל[96] „אמר מלכא עקר טורא", שאפילו „הר" („טורא"), תוקף המנגד, נעקר (ממקומו למקום אחר[97]) ע"י המלך.

ובעומק יותר: כיון שהחיות והמציאות של כל בני המדינה וכל עניני המדינה תלוי' בהמלך[98], מובן, שלאמיתו של דבר לא שייך מציאות של מנגד להמלך, שהרי כל מציאותו של ה„מנגד" (כפי שנראה בחיצוניות) תלוי' בהמלך. ועד"ז בנוגע להגאולה – שענין המלכות (מלך המשיח) מדגיש שלאמיתו של דבר אין העולם (גלות) יכול להיות מנגד להגאולה, כיון שכל מציאות העולם תלוי' בענין הגאולה (מלכות), כדאיתא בגמרא[15] „לא איברי עלמא אלא . . למשיח"[99], ולכן, ה„ניגוד" דהעולם (גלות) להגאולה אינו אלא ענין חיצוני בלבד, וביטולו הוא ע"י התגלות ענינו האמיתי של העולם – מלכות[100].

ובהתגלות המלכות (מלכותו של הקב"ה ע"י מלך המשיח) ישנם כמה אופנים ודרכים – מלכות כפי שהיא בשבעת המדות: מלכות שבחסד, מלכות שבגבורה, מלכות שבתפארת, מלכות שבנצח, מלכות שבהוד, מלכות שביסוד, ומלכות שבמלכות.

וע"פ מאמרו של רבי שה„דרך ישרה" להתגלות וביאת המשיח היא „תפארת" (כנ"ל ס"ט), מובן גודל העילוי ב„מלכות" דשבוע (ושבת) זה – מלכות שבתפארת.

ועוד ועיקר – שאין צורך להמתין להמשך השבתות דספה"ע, כיון שע"י מלכות שבתפארת („דרך ישרה", בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, מרום המעלות ומדרגות עד סוף כל דרגין[101]), נמשכים ומתגלים גם פרטי

---

93) כנ"ל הערה 5.

94) עובדי' בסופו.

95) זכרי' יד, ט.

96) ב"ב ג, סע"ב.

97) כדיוק הלשון „עקר טורא" – שאינו מתבטל ממציאותו, אלא נעקר ממקום למקום (רוחניים), שזהו"ע דאתהפכא חשוכא לנהורא.

98) ראה לקו"ש ח"ח ע' 25. וש"נ.

99) וגם לשאר הדעות (שם) – „לדוד", מלכות בית דוד („המלכות שניתן לו היא לעולם לו ולזרעו" – חדא"ג מהרש"א שם), שמלך המשיח הוא מזרעו; ו„למשה" – גואל ראשון הוא גואל אחרון" (ראה לקו"ש חי"א ע' 8 ואילך. וש"נ.

100) ולהעיר, שהמשכת וגילוי אלופו של עולם (שעי"ז נעשה מ„גולה" „גאולה", כנ"ל ס"ז) הו"ע ד„אחד", „אמליכתי' למעלה ולמטה ולד' רוחות" (ברכות יג, ב), „מלכות הוא ענינו" (רמב"ם הל' שופר פ"ג ה"ט).

101) ראה תניא פי"ג. אגה"ק ס"ו. ובכ"מ.

זאת ועוד:

„אייר" ר"ת אברהם יצחק יעקב רחל, ד' רגלי המרכבה[82]. והענין בזה – שג' האבות (כנגד ג' רגלי המרכבה), חסד גבורה ותפארת, הם בחי' האורות, ורחל (רגל הרביעי שעל ידו נעשית שלימות המרכבה), בחי' המלכות (כנסת ישראל), היא בחי' הכלים[83], וי"ל שחיבורם יחד (בר"ת ד„איר") מורה על המשכת וגילוי האורות (גם האורות עליונים) בכלים.

ויש להוסיף, ש„רחל" מורה על העילוי ד„מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות" להביא את הגאולה – כמ"ש[84] „רחל מבכה על בניי' גו' כי איננו", „איננו" דייקא (ולא „אינם"), כיון ש„קוב"ה בגלותא סליק („איננו") לעילא ולעילא"[85], וע"י פעולתה של רחל (מעשינו ועבודתינו דכנסת ישראל) בזמן הגלות („מבכה גו' כי איננו") באה הגאולה (כהמשך הכתוב[86] „יש שכר לפעולתך גו' ושבו בנים לגבולם"), והאורות העליונים שהיו בבחי' הסתלקות לעילא ולעילא (ענינו האמיתי של הגלות) נמשכים ומתגלים למטה, ועי"ז מתבטלת האפשרות ליניקת החיצונים („כרחל לפני גוזזי' נאלמה"[87]) ועד להיפך הטהרה דזמן הגלות (ענין הנגעים[88]) – כ"א אדרבא, שבאה גאולה שאין אחרי' גלות.

יא. ויש להוסיף ולקשר זה גם עם היום המיוחד בספירת העומר – מלכות שבתפארת:

ובהקדים שבספירת־העומר (מחסד שבחסד עד מלכות שבמלכות) נכללים כל עניני העבודה („מעשינו ועבודתינו"), הן בנוגע לנפש האדם – „לתקן את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו כו' ולטהרנו ולקדשנו", והן בנוגע לכללות העולם – „יושפע שפע רב בכל העולמות", שעי"ז באה הגאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי' גלות – „הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו אמן סלה"[89].

ומעלה יתירה בקביעות שנה זו – שראש הפסח חל בשבת, והתחלת הספירה היא „ממחרת השבת"[90] גם כפשוטו (נוסף על דרשת חז"ל[91] שפירושו „ממחרת היו"ט"), שאז השבתות הן תמימות כימי בראשית, שמתחילות באחד בשבת ומסיימות בשבת[92] – שכיון שהסיום דכל שבוע

82) מאו"א א, פד. ב"ש לאה"ע סקכ"ו ס"כ. מג"ע אופן קכא.
83) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 46. וש"נ.
84) ירמי' לא, יד.
85) זהר שבהערה 49.
86) שם, טו־טז.
87) ישעי' נג, ז. וראה סה"מ תרנ"ט ע' קנב. תש"ד ע' 84. ועוד.
88) להעיר, ש„ספחת" ו„בהרת" הם כנגד רחל („שאת" כנגד לאה), ותיקונם ע"י עשיית ה„כלים" (ע"י הדיבור והמעשה בתורה ומצוות) שבהם יומשכו האורות עליונים, בחי' שוב שלאחרי הרצוא (לקו"ת וסהמ"צ להצ"צ שבהערה 37).
89) כמחז"ל „כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק" (עירובין נד, א).
90) אמור כג, טו.
91) מנחות סה, ב ואילך. תו"כ ופרש"י עה"פ.
92) פסדר"כ פ"ח. פס"ר פי"ח. ראב"ן ספ"ו. ראבי"ה פסחים סתקכ"ו. ועוד.

דכתיב[89] ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ"[66],

ומה„וזרעתי לי בארץ"[90] – „הבאים ישרש יעקב" – יהי' „יציץ[91] ופרח ישראל ומלאו פני תבל תנובה", בקרוב ממש.

89) ישעי' ס, כא.
90) הושע ב, כה.
91) ישעי' כז, ו. וראה תו"א ואוה"ת ד"ה זה (בפ' שמות).

תזריע־מצורע ב

הפיכת הגלות לגאולה – ע"ד טהרת המצורע – ע"י לימוד ענייני גאו"מ

א. בהמשך להמדובר ומודגש ביותר בזמן האחרון ממש ע"ד הצורך בפעולתו של כאו"א מישראל לעשות כל התלוי בו להביא את משיח צדקנו בפועל ממש תיכף ומיד ממש[1],

– כיון שבימינו אלה ממש (עם סיומו של חודש ניסן דהי' תהא שנת אראנו נפלאות) "כלו כל הקיצין" ("קץ הימים" ו"קץ הימין"[2] כפשוטו ממש[3], ובודאי שתיכף ומיד בא משיח צדקנו, וכאו"א מראה באצבעו ואומר "הנה זה (מלך המשיח) בא"[4], שכבר בא (בלשון עבר) ברגע שלפני רגע זה –

יש לבאר הדגשת ענין הגאולה ופעולת כאו"א מישראל בהבאת הגאולה בענייני יום הש"ק זה[5]: לכל לראש – בענייני התורה השייכים במיוחד ליום הש"ק זה – בפרשת השבוע (כולל גם הפרשה שמתחילין לקרוא במנחה), וכן בפרקי אבות דיום הש"ק זה[6], וגם בתוכנו של הזמן – הן בנוגע לכללות החודש, והן בנוגע לימי הספירה, כדלקמן.

ב. בפרשת השבוע – תזריע־מצורע – מודגש ביותר ענין הגאולה:

"תזריע" – "אשה כי תזריע וילדה זכר" – כידוע[7] שלידה ("וילדה") רומזת על גאולה (כמ"ש[8] "ילדה ציון את בניי"), ולידת זכר רומזת על החוזק והתוקף (זכר) דגאולה האמיתית והשלימה, גאולה נצחית שאין אחרי' גלות ("שיר חדש" לשון זכר[9]) ע"י משיח צדקנו, היינו, ש"וילדה זכר" רומז על "לידת (התגלות) נשמת משיח שהיא ממדריגה היותר עליונה . . מעלמא דדכורא"[10].

ובפרטיות יותר: "אשה כי תזריע" – קאי על כללות העבודה דכנסת ישראל

משיחות ש"פ תזריע־מצורע, ו' אייר ה'תנש"א. נדפס בסה"ש תנש"א ח"ב ע' 490 ואילך.

1) שיחת כ"ח ניסן (סה"ש תשנ"א ע' 470). שיחות ש"פ שמיני (שם ע' 475 ואילך).

2) ראה אוה"ת ר"פ מקץ. וש"נ.

3) נוסף לכך שבזמן הגמרא כבר "כלו כל הקיצין" (סנהדרין צז, ב).

4) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ (פ"ב, ח (ב)).

5) נוסף על הדגשת השייכות הכללית דגאולה ליום השבת בשירו של יום – "מזמור שיר ליום השבת, מזמור שיר לעתיד לבוא, ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים" (תמיד בסופה).

6) ובפרט בהלימוד בפעם הראשון והעיקרי (בשנה זו) – בשבתות שבין פסח לעצרת, כהכנה למתן־תורה (אף שהמשך הלימוד הוא גם בכל שבתות הקיץ), ובאופן דפעולה נמשכת על ובכל שבתות השנה כולה (גם בימות הגשמים).

7) אוה"ת פרשתנו (כרך א) ע' ע. וראה גם תו"א ר"פ וארא. תו"ח שם צו, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות ק"פ פ"ב (דרמ"צ עז, סע"ב ואילך). ועוד.

8) ישעי' סו, ח.

9) תהלים צו, א. ישעי' מב, יו"ד. וראה מכילתא בשלח טו, א. הובא בתוד"ה ה"ג ונאמר – פסחים קטז, ב.

10) אוה"ת ריש פרשתנו (כרך ב) ע' תצא – בשם האוה"ח ר"פ תזריע (וראה גם הגהות הצ"צ לפי' האוה"ח – באוה"ת ריש פרשתנו (כרך ג') ע' תתט ואילך). ובאוה"ת שבהערה 7: "וילדה זכר קאי על משיח . . מבחינה ומדריגה עליונה מבחי' עתיק".

"תפארת" – קאי על התורה ("תפארת זו מתן תורה"), שמצד גודל מעלתה בכחה לחבר ב' התנועות דרצוא (קירוב ודביקות להקב"ה, "תפארת לעושי'") ושוב (המשכה למטה, "תפארת לו מן האדם"), שהאורות העליונים יומשכו ויתגלו בכלים (כנ"ל ס"ו), שעי"ז מתגלה ענינו האמיתי של הגלות (אורות עליונים), באופן שמושלל ענין הגלות כפשוטו, גאולה שאין אחרי' גלות (כנ"ל ס"ז־ח).

ויש להוסיף בביאור הטעם שהתורה (תפארת) היא "דרך ישרה" להתגלות והבאת המשיח – ע"פ הידוע[75] שבמשיח צדקנו ישנם ב' ענינים: מלך (המלך המשיח) ורב (שילמד תורה את כל העם), והחילוק שביניהם, שענין ה"מלך" שבמשיח מורה על ההשפעה באופן מקיף שנעשית ע"י הביטול דקבלת עול מלכותו, וענין ה"רב" שבמשיח מורה על ההשפעה באופן פנימי שנעשית ע"י לימוד התורה עד שחשיב "כאילו ילדו"[76], ויש לומר, שצירוף שניהם (מלך ורב, מקיף ופנימי) יחדיו מורה שגם האורות עליונים שלמעלה מהתלבשות בכלים (כ"א באופן מקיף בלבד) נמשכים ומתגלים בכלים (באופן פנימי), בכח התורה ("תפארת").

י. ויש לקשר זה גם עם תוכנו של הזמן – חודש אייר:

חודש אייר הוא החודש השני, שבו נעשית העבודה מלמטה למעלה – לאחרי הקדמת הגילוי מלמעלה למטה בחודש ניסן, ש"בו נעשו נסים לישראל"[77], עד ל"נסי נסים"[78], ש"נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם"[79], "חודש של גאולה"[80], עד לגאולה מכל עניני מיצר וגבול.

ויש לומר, שבהמשך החדשים (ניסן ואייר) מודגש הקשר והשייכות והחיבור שביניהם – שהגילויים הנעלים (אורות עליונים) דחודש ניסן נמשכים ומתגלים בפנימיות (בכלים) ע"י עבודת האדם מלמטה למעלה.

והכח לחברם יחד הוא מצד דרגא הכי נעלית שלמעלה משניהם – כמודגש בהספירה דב' אייר (היום הראשון מהימים הפרטיים דחודש אייר, לאחרי ראש חודש שכולל כל ימי החודש) – "תפארת שבתפארת"[81], שעל ידה נעשה חיבור ב' התנועות דרצוא (אורות עליונים) ושוב (בכלים).

וכיון שהגילויים הנעלים דחודש ניסן, "חודש של גאולה", נמשכים ומתגלים למטה ע"י עבודת האדם – מתבטלת האפשרות לענין של גלות, כ"א באה גאולה נצחית שאין אחרי' גלות.

---

75) אוה"ת פרשתנו (כרך ג) ע' תתטז. ובארוכה – סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך.

76) סנהדרין יט, סע"ב. פרש"י במדבר ג, א.

77) מדרש לקח טוב בא יב, ב.

78) ראה ברכות נז, רע"א ובפרש"י וחדא"ג מהרש"א שם.

79) נוסח הגש"פ.

80) שמו"ר פט"ו, יא.

81) ומודגש גם בדרכו של אדמו"ר מהר"ש – שב' אייר ("תפארת שבתפארת") הוא יום הולדתו, ש"מזלו גובר", ופועל ומשפיע על כל ההולכים בדרכיו – "לכתחילה אריבער", שעבודת האדם למטה (בכלים) היא "לכתחילה אריבער" (למעלה מכלי, מהגבלה).

הגלות), דמלך המשיח גואל את ישראל בגאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי' גלות, כפס"ד הרמב"ם[70] "יעמוד מלך מבית דוד וכו'".

ט. האמור לעיל קשור גם עם פרק שני דאבות (שלומדים ביום הש"ק זה) – שהתחלתו "רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם":

ובהקדם הדיוקים במשנה זו – ומהם[71]:

(א) "איזו היא דרך ישרה" – הרי מקרא מלא דיבר הכתוב[72] "ישרים דרכי ה'", (ב) "(שיבור לו) האדם" "אדם" דייקא, ש"אדם הוא במדרגה גדולה . . שלימו דכולא" (כנ"ל ס"ד), (ג) הקשר לבעל המאמר "רבי אומר" – רבינו הקדוש, ולא בשמו ("רבי יהודה הנשיא", כפי שנזכר תיכף במשנה שלאח"ז), אלא בתואר "רבי".

ויש לומר הביאור בזה – בהמשך להאמור לעיל בנוגע להתגלות וביאת המשיח:

רבי (רבינו הקדוש) – עליו נאמר (בזמנו) "אם משיח מאותן שחיין עכשיו ודאי היינו רבינו הקדוש, דסובל תחלואים וחסיד גמור הוה", דאף שהי' "חסיד גמור", שגמר עבודתו[73], אעפ"כ הי' סובל תחלואים, תחלואי הגלות, כמו משיח (ששמו "חיוורא דבי רבי", "מצורע של בית רבי"), שעם היותו בתכלית השלימות, סובל וכואב תחלואי הגלות (כנ"ל ס"ב).

ותוכן מאמרו – "רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם":

"האדם" – קאי על "אדם הזה (ש"הוא במדרגה גדולה . . שלימו דכולא") כשמוכשרין מעשיו ותיקן כל הדברים . . רק פסולת שבסוף לבושיו עדיין לא נתברר כו'" מצד ענין הגלות – כמו רבי; ובדורנו זה – דור האחרון של הגלות, עקבתא דמשיחא, שכבר נסתיימו ונשלמו כל עניני העבודה שהיו צריכים להעשות במשך זמן הגלות – י"ל שכל בנ"י הם בדרגא זו.

והשאלה היא: כיון שכבר נסתיימו "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות" – מהי ה"דרך ישרה" (הקלה והמהירה ביותר מבין כל דרכי התורה) שיבור לו האדם (כללות בנ"י) שגמר עניני העבודה כדי לפעול התגלות וביאת המשיח[74]?

והמענה לזה – "כל שהיא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם":

מתיר שני נגעים יחד (כשאר הסובלי חלאים שיושב ביניהם)", אמר דילמא מבעינא דלא איעכב (אי בעי לי לצאת ולגאול את ישראל לא איתעכב כדי קשירת שני נגעים)" – סנהדרין שם ובפרש"י.

70) שבהערה 66.

71) בהבא לקמן – ראה גם סה"ש ה'תש"נ ח"ב ע' 420 ואילך. ועוד.

72) הושע יד, יו"ד.

73) ע"ד הפירוש ב"צדיק גמור" – "מלשון כלי שנגמר מלאכתו" (לקו"ת דרושי סוכות פא, א).

74) ומתחיל מהתגלות וביאת משיח שבכאו"א מישראל, כידוע שהפסוק "דרך כוכב מיעקב גו'" שקאי על מלך המשיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ה), קאי גם על כאו"א מישראל (ירושלמי מע"ש פ"ד ה"ו), כיון שיש בו ניצוץ מנשמת משיח (מאור עינים ס"פ פינחס).

("אשה") בזמן הגלות שנמשלה ל"זריעה"[11] ("תזריע"), כמ"ש "וזרעתי' לי בארץ"[12], "הבאים ישרש יעקב גו'"[13]: וע"י הזריעה ד"מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"[14] נעשית (תיכף ומיד, ללא הפסק כלל) הצמיחה ("יציץ ופרח ישראל"[13]) דהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו שאין אחרי' גלות – "וילדה זכר".

ו"מצורע" – כדאיתא בגמרא[15] "מה שמו (של משיח) . . חיוורא דבי רבי שמו (מצורע של בית רבי[16]), שנאמר[17] אכן חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם ואנחנו חשבנוהו נגוע מוכה אלקים ומעונה", "מאי סימני' יתיב ביני עניי סובלי חלאים"[18], "מנוגעים, והוא נמי מנוגע, דכתיב[19] והוא מחולל מפשעינו וכתיב חלינו הוא נשא"[20].

ובפרטיות יותר – כהמשך הכתוב "זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו"[21], ועד שנוהגין לקרוא פרשה זו בשם "פרשת טהרה"[22] – ש"מצורע" הוא שמו של משיח בזמן הגלות, שאף שמצד עצמו הוא בתכלית השלימות, כמ"ש[23] "ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד" מ"מ, סובל וכואב בעצמו צער ומכאובי הגלות; ו"ביום טהרתו" (ש"נרפא נגע הצרעת מן הצרוע") קאי על מעמדו ומצבו של משיח כשמתגלה וגואל את בנ"י בגאולה האמיתית והשלימה[24].

ג. וצריך להבין[25]:

א) הקשר והשייכות דב' הפרשיות תזריע־מצורע (שבכו"כ שנים קורין שניהם יחדיו) – דלכאורה, השם "תזריע" (שמצד עצמו קשור עם ההולדה, כמפורש בכתוב "אשה כי תזריע וילדה", שכאשר "תזריע" אזי בא ההמשך ד"וילדה") מורה על הגאולה, ואילו השם "מצורע" (שמצד עצמו הוא היפך הטהרה, ויש צורך בפעולה מיוחדת כדי לפעול המעמד ומצב ד"ביום טהרתו") מורה על (צער

---

11) ראה תו"א שמות נג, ג ואילך. שם ר"פ בשלח. ובכ"מ.

12) הושע ב, כה.

13) ישעי' כו, ו.

14) תנ"א רפל"ז.

15) סנהדרין צח, ב.

16) פרש"י שם. וראה לקמן ס"ח.

17) ישעי' נג, ד.

18) סנהדרין שם, א.

19) ישעי' שם, ה.

20) פרש"י סנהדרין שם.

21) ראה בארוכה אוה"ח ר"פ מצורע – פרטי הרמזים בהשייכות דטהרת מצורע לביאת המשיח.

22) ראה לקו"ש ח"ז ע' 100 (לקמן ע' 194 הערה 5.

23) ישעי' נב, יג. תרגום עה"פ. זח"א קפא, ב.

24) ועד"ז בנוגע לביהמ"ק – כדאיתא במדרש (איכ"ר פתיחתא כא. הובא ביל"ש פרשתנו רמז תקנא בסופו) על הפסוק (פרשתנו יג, מה) "והצרוע אשר בו הנגע וגו'", "והצרוע זה בית המקדש כו'" – שנקרא "צרוע" ("מצורע") בחורבנו (כההמשך שם: "וטמא טמא יקרא חורבן ראשון וחורבן שני"), וטהרתו רומזת על בנין ביהמ"ק. – ועד"ז בויק"ר פרשתנו ספי"ז (בנגעי בתים): "(ונתתי נגע צרעת) בבית ארץ אחוזתכם, זה ביהמ"ק . . ונתן את הבית, וביתא דנא סתרי' . . יכול לעולם ת"ל ולקחו אבנים אחרות, שנאמר (ישעי' כח, טז) לכן כה אמר ה' אלקים הנני יסד בציון אבן אבן בחן פנת יקרת גו'".

25) בהבא לקמן – ראה גם לקו"ש חכ"ב ע' 70 (לעיל ע' 168) ואילך.

ומכאובי) הגלות, ואיך יתחברו שניהם יחדיו?

ב) ועיקר: בנוגע להמשך הפרשיות – תזריע (ואח"כ) מצורע – דלכאורה, לאחרי ש„אשה כי תזריע וילדה זכר", גאולה נצחית שאין אחרי גלות, לא שייך עוד מעמד ומצב ד„מצורע" שקשור עם ענין הגלות?

ג) ועד"ז בכל א' מב' הפרשיות בפ"ע – שם הפרשה ביחס לתוכנה:

בפרשת „תזריע" – שם הפרשה מורה על הגאולה („אשה כי תזריע וילדה"), והמשך ועיקר הפרשה הוא בדיני נגעים[26] שמורה על הגלות[27]; ובפרשת „מצורע" – שם הפרשה (כפי שנקראת בתורה) מורה על הגלות, והמשך הפרשה הוא בדיני טהרת המצורע („זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו") שמורה על הגאולה.

ולכאורה, כיון ששם הפרשה מבטא ומדגיש תוכן הפרשה, הי' מתאים יותר שהפרשה שמדברת בדיני נגעים (ענין הגלות) תקרא בשם „מצורע", והפרשה שמדברת בדיני הטהרה (ענין הגאולה) תקרא בשם „תזריע"?

ד) ועד"ז בנוגע לשמו של משיח: כיון שמשיח הוא גואלם של ישראל – למה מדגישים בשמו (שהשם מתאר מהותו וענינו) ענין הגלות ע"י קריאתו בשם „מצורע"?!

---

26) נגעי אדם – „אדם כי יהי' בעור בשרו שאת וגו'" (יג, ב), ונגעי בגדים – „והבגד כי יהי' בו נגע צרעת וגו'" (שם, מז).

27) ראה ויק"ר פרשתנו ספט"ו: „שאת זו בבל . . ספחת זו מדי . . בהרת זו יון . . נגע צרעת זו אדום".

ד. ויובן בהקדם הביאור בענין הנגעים[28]:

על הפסוק „אדם כי יהי' בעור בשרו גו'", מבואר בלקו"ת[29] ש„אדם הוא במדרגה גדולה לפי שהוא שלימו דכולא[30] . . אדם הזה כשמוכשרין מעשיו ותיקן כל הדברים . . יוכל להיות עדיין בעור בשרו בחי' התחתונה שבו לא נתברר הרע והפסולת ממנו ונולדים סימנים בגשמיות בבשרו . . והם הנגעים . . מפני שברוחניות בעבודת ה' תיקן במעשיו וביירר הרע מן הטוב בכל הדברים (בירור הרע מן הגוף ומן הנפש), רק פסולת שבסוף לבושיו עדיין לא נתברר, לכן נולדו בבשרו . . רק בחיצוניות".

ויש להוסיף בדיוק לשון הכתוב „אדם כי יהי' בעור בשרו גו' לנגע צרעת": „בעור בשרו" – שלא זו בלבד שאינו שייך לה„עצם" (העצמיות) דהאדם וגידים שלו, אלא שאינו שייך אפילו לה„בשר" (וגידים) דהאדם, דבר המשתנה וניתוסף בו ע"י אכילה ושתי' שנעשים דם ובשר כבשרו, כי אם לה„עור" שמסביב (חיצוניות ומקיף) לה„בשר". ו„בעור בשרו" (החיצוניות דהבשר) גופא – „אדם כי יהי' בעור בשרו", היינו, שאין זה דבר הרגיל, אלא מקרה („מקרה נקרית") היוצא מגדר הרגיל[31], וגם אז (כש„והי' בעור

---

28) בהבא לקמן – ראה גם לקו"ש חל"ז ע' 33 (לעיל ע' 157). וש"נ.

29) פרשתנו כב, ב.

30) ראה זהר פרשתנו מח, א.

31) ראה לקו"ת שם (מדברי הרמב"ם), שהנגעים הם „שלא כדרך הטבע . . שאינם מליחות המצויים . . אך מעשה נסים הם" (ראה לקו"ש חכ"ב ע' 65 הערה 9).

שזהו"ע דחיבור הרצוא ושוב, שהאורות העליונים נמשכים ומתגלים בכלים[60];

וענין זה נעשה מצד דרגא נעלית שלמעלה משניהם[61] – פרשת קדושים, שבה נאמר הציווי (ונתינת־כח) „קדושים תהיו כי קדוש אני", שבהיות בנ"י בעוה"ז הגשמי (שאז שייך הציווי ד„קדושים תהיו", „הוו פרושים"[62]), ה"ה במעמד ומצב של קדושה („קדושים תהיו"), ועד לקדושה הכי נעלית דקדושתו של הקב"ה, כדרשת חז"ל[63] „יכול כמוני, ת"ל כי קדוש אני", כפירוש החסידות[64] „יכול כמוני" בניחותא, שכאו"א מישראל „יכול" להיות „כמוני" (כביכול), דרגת הקדושה ד„קדוש אני"].

ומודגש עוד יותר בשמו של משיח (הגואל) שנקרא בשם מצורע[65] – „מצורע של בית רבי", ש„יתיב ביני עניי סובלי חלאים", „מנוגעים, והוא נמי מנוגע" – שמשיח נמצא בעולם בזמן ומקום הגלות, ובמצב של גלות,

---

60) ראה ד"ה כתוב באוה"ח – במאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא (ע' לג). ד"ה וכל הלבבות באוה"ת אחרי (כרך ב) ע' תקלח ואילך. ד"ה אחרי מות תרמ"ט. לקו"ש ח"ג ע' 988 ואילך. תכ"ז ע' 119. חל"ב ע' 98 ואילך.

61) ע"י הקדמת הביטול דשוב, כנ"ל ס"ו.

62) פרש"י ר"פ קדושים.

63) ויק"ר פכ"ד, ט.

64) ראה מאור עינים ר"פ קדושים (מז, ב). אוה"ת עה"פ.

65) ראה אוה"ת נ"ך (ע' צג) שהטעם שמשיח נקרא „חיוורא דבי רבי", הוא, לפי ש„בהרת עזה כשלג . . (היא) הלעו"ז דענג העליון לבושי' כתלג חיור, וע"כ משיח שהוא גילוי פנימיות עונג העליון סובל הנגע בכדי שע"ז יומשך הענוג כתלג חיור".

שסובל תחלואי הגלות [כהמשך הגמרא[15] „אמר רב אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש", „אם משיח מאותן שחיין עכשיו[66] ודאי היינו רבינו הקדוש[67], דסובל תחלואים וחסיד גמור הוה"[68], ומצפה בקוצר רוח ובכליון עינים[69] להתגלות (מההעלם בזמן ומצב

---

66) וע"פ פס"ד הרמב"ם (הל' מלכים ספי"א) „ואם יעמוד מלך מבית דוד כו'" – היינו שהוא כבר מלך.

67) ושם (בהתחלת הסוגיא): „דבי רבי שילא אמרי שילה שמו, שנאמר עד כי יבוא שילה, דבי רבי ינאי אמרי ינון שמו (כמו ינאי, כל אחד הי' דורש אחר שמו*), שנאמר יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו, דבי רבי חנינה אמרי חנינה שמו, שנאמר אשר לא אתן לכם חנינה, ויש אומרים מנחם בן חזקי'** שמו, שנאמר כי רחק ממני מנחם משיב נפשי". וראה גם ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד. איכ"ר פ"א, נא. וראה לקוטי לוי"צ על מארז"ל ע' קו ש"כל הדעות אמת הם ואלו ואלו דא"ח", עיי"ש.

ואנן (חסידים) נעני' אבתרייהו (בנוגע לרבותינו נשיאינו, ובפרט כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – יוסף שמו, שנאמר „יוסיף אדנ־י שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'", יצחק שמו, שנאמר „אז ימלא שחוק פינו".

68) פרש"י שם. – וע"ש זה נקרא „חיוורא (מצורע) דבי רבי", „ע"ש רבינו הקדוש שנקרא רבי . . שהי' סובל תחלואים ויסורים כמוהו" (תדא"ג מהרש"א שם).

69) שלכן „שרי חד ואסיר חד (מתיר נגע ומקנחו וקושרו מתיר האחר ועושה כן, ואינו

---

*) פרש"י שם. - ולהעיר מדיוק לשון רש"י „כל אחד הי' דורש אחר שמו" (ולא שהתלמידים חידשו ששמו כשם רבם).

**) כ"ה („בן חזקי") בדפוסים שלפנינו, ובירושלמי ואיכ"ר: „מנחם" סתם. - ולהעיר שרש"י מעתיק תיבת „מנחם", ומוסיף „בן חזקי'". וכנראה שצ"ל בפרש"י „ה"ג בן חזקי'", אלא שהבחור הזעצער „תיקן" והשמיט „ה"ג". ועצ"ע.

בשרו") ה"ז רק „נגע צרעת" – „נגע" גם מלשון נגיעה, היינו, שהענין הבלתי־רצוי אינו שייך (אליו, אפילו לא) לחיצוניותו („עור בשרו"), אלא רק נוגע בו.

ועוד ועיקר – כפי שמוסיף בלקו"ת[32] – „וגם נגעים דברים גבוהים הן, שאינו נק' טמא עד שיקראנו הכהן טמא, וכשעדיין לא קרא לו שם טמא אין הנגעים בכלל טומאה[33], אלא אדרבה, הם אורות עליונים[34], רק שהם דינא קשיא דקדושה".

ה. ויש לומר, שב' ענינים אלו [שהנגעים הם „רק פסולת שבסוף לבושיו (בחיצוניות) שעדיין לא נתברר", והם „דברים גבוהים . . אורות עליונים" (ענינים הפכיים לכאורה)] – תלויים זה בזה:

כיון ש„נגעים" הם בעצם „דברים גבוהים . . אורות עליונים", לכן, גם כשנשתלשל מהם ענין בלתי־רצוי ע"י יניקת החיצונים, ה"ז רק ענין חיצוני שנוגע (נגיעה בלבד) בבחי' התחתונה („בסוף לבושיו") בלבד.

ולכן, גם התיקון על זה (טהרת המצורע) הוא (לא ע"י ענין חדש לגמרי, אלא) ע"י גילוי ענינם האמיתי של הנגעים שהם „אורות עליונים" – כמרומז בלשון הכתוב „זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו", ש„טהרתו" היא ע"י „יום", שענינו אור וגילוי, כמ"ש[35] „ויקרא אלקים לאור יום", היינו, גילוי האורות עליונים (ענינם האמיתי) של הנגעים (וע"ז מתבטלת יניקת החיצונים עד להיפך הטהרה אפילו בחיצוניות בלבד[36]).

ו. וביאור הענין[37]:

סיבת האפשרות ליניקת החיצונים עד להיפך הטהרה (בגלוי ובחיצוניות) מה„אורות עליונים" דנגעים (לאמיתתם), היא, מפני גודל מעלת ה„אורות עליונים" שאינם יכולים להתלבש ב„כלים". ובלשון הקבלה והחסידות – „אורות דתוהו"[38] שלמעלה מהתלבשות ב„כלים דתיקון", שמהם נשתלשלו (לאחרי השבירה כו') כל הענינים הבלתי־רצויים.

והענין בעבודת האדם:

ה„אורות עליונים" שאינם מתלבשים ב„כלים" פועלים תנועה של „רצוא" – שהו"ע כלות הנפש, „שכלה תכלה אור הנפש ותסתלק מן הכלים . . מיעוט הכלים שלא יהי' בחי' התפשטות למטה, אלא להסתלק למעלה וליכלל באור ה'"[39]. ומזה יכול להיות יניקת

32) שם. וראה גם סהמ"צ להצ"צ מצות טומאת מצורע בתחלתו.

33) משנה נגעים רפ"ג. רמב"ם הל' טומאת צרעת פ"ט ה"ב. וראה תו"כ ופרש"י פרשתנו יג, ב. תו"כ ר"פ מצורע.

34) להעיר, ש„נגע" אותיות „ענג" (זהר ח"א כו, ריש ע"ב. ח"ב רסה, ב. ח"ג רעג, א. ועוד), ועפ"ז י"ל שה„אורות עליונים" ד„נגעים" קאי על בחי' עונג העליון (וראה לקמן הערה 65).

35) בראשית א, ה.

36) וכדי לבטל היפך הטהרה בחיצוניות עכ"פ שנעשית כבר (לפני התגלות האורות עליונים) – צ"ל כל פרטי הענינים דטהרת המצורע שבהמשך הפרשה.

37) בהבא לקמן – ראה לקו"ת ר"פ מצורע. סהמ"צ להצ"צ שם.

38) להעיר מהשייכות ד„מצורע" ל„תוהו" – „המצורע בגימטריא תהו" (תורת לוי"צ ע' קסט).

39) סהמ"צ להצ"צ שם פ"א.

והמס"נ שמצד בחי' היחידה, הקשורה ומקבלת מבחי' „יחיד" שלמעלה מכל סדר ההשתלשלות, נעשה חיבור ב' התנועות דרצוא ושוב, שהאורות העליונים נמשכים ומתגלים בכלים.

ח. עפ"ז מובן הקשר והשייכות והמשך הפרשיות תזריע־מצורע (גאולה וגלות), ענין הנגעים בפרשת תזריע, וטהרתם בפרשת מצורע (כנ"ל ס"ג):

כיון שהגאולה היא (לא ענין בפ"ע, אלא) התגלות ענינו האמיתי של הגלות (בדוגמת טהרת המצורע ע"י התגלות ענינם האמיתי של הנגעים) – לכן, לאחרי ההקדמה הכללית (לב' הפרשיות) „אשה כי תזריע וילדה זכר" שרומז על כללות העבודה בזמן הגלות („תזריע") שע"ז באים לגאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי' גלות („וילדה זכר") – באים פרטי הענינים בהמשך הפרשיות:

בפרשת תזריע (גאולה) מדובר בענין הנגעים (גלות) – כיון שהנגעים הם אורות עליונים (שלכן, גם לאחרי הירידה למטה ה"ז רק „בעור בשרו"), שיומשכו ויתגלו למטה בהגאולה;

ובפרשת מצורע (גלות) מדובר אודות טהרת הנגעים (גאולה) – כיון שטהרת הנגעים היא ע"י התגלות ענינם האמיתי של הנגעים (ענינו האמיתי של הגלות), היינו, שתוכנה של הגאולה הו"ע ד„מצורע" למעליותא[55], ובאופן שנשללת האפשרות לענין הפכי (כיון שהאורות העליונים נמשכים ומתגלים למטה), גאולה נצחית שאין אחרי' גלות („וילדה זכר").

[ויש להוסיף ולבאר גם הקשר וההמשך להפרשה שמתחילין לקרוא במנחת שבת זו – אחרי־קדושים[56]:

פרשת אחרי – שבה נאמר הציווי והאזהרה שלא יהי' „רצוא" בלי „שוב" (כלות הנפש ד„שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו"[57]), אלא רצוא ושוב דוקא, נשמות (שמצ"ע הם בתנועת הרצוא) בגופים (שמצ"ע הם בתנועת השוב) דוקא [ועד לחיים נצחיים דלעתיד לבוא (ובנוגע לדורנו זה – ללא הפסק בינתיים[58]), חיי הגוף דוקא, ובאופן שהנשמה ניזונית מן הגוף[59],

55) להעיר, שבשניהם (במצורע ובגלות) נאמר „בדד" [במצורע – „בדד ישב" (פרשתנו יג, מו), ובגלות – „איכה ישבה בדד" (איכה א, א)] – „בדד" למעליותא, שמורה על דרגא נעלית ביותר שמובדלת לגמרי („בדד") משאר הדרגות. – ולהעיר, שגם המשיח (שנקרא „מצורע") הוא מובדל לגמרי מכל העם, כמ"ש „הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד", למעלה מהאבות, ולמעלה ממשה כו' (ראה תנחומא תולדות יד).

56) להעיר שהקשר בין הפרשיות תזריע־מצורע ואחרי־קדושים הוא בהדגשה יתירה בקביעות שנה זו – שיום הש"ק זה הוא שבת פרשת תזריע־מצורע בחוץ לארץ, ושבת פרשת אחרי־קדושים בארץ הקודש.

57) ראה אוה"ח ר"פ אחרי. נת' בדרושים שבהערה 60.

58) והעילוי ד„אל עפר תשוב" הוא (ברוחניות) ע"י הביטול* ד„ונפשי כעפר לכל תהי'" (וראה הערה 61).

59) ראה המשך וככה תרל"ז פפ"ח ואילך. המשך תרס"ו ע' תקכח. לקו"ש ח"כ ע' 44. חכ"א ע' 88, ועוד.

*) ולהעיר שגם העילוי ד„אל עפר תשוב" הוא הזיכוך מהגשמיות לגמרי שנעשה ע"י הביטול דהגוף (ראה סה"מ עטר"ת ע' תטו).

החיצונים – „מחמת שאין נמשך בחי׳ שוב בכלים ואותיות דקדושה, אזי מבחי׳ הרצוא לבד יוכל להסתעף יניקת החיצונים, כמו שאחר ההתלהבות בתפלה אם אינו עוסק בתורה יוכל להתהוות מההתלהבות בחי׳ דינים קפידא וכעס, ומזה נסתעף ג״כ יש וגסות כו׳״[40].

והעצה לזה – כמארז״ל[41] „אם רץ לבך שוב לאחד״, שלאחרי ה„רצוא״ צ״ל „שוב״, שהו״ע הביטול, עד ל„ביטול במציאות . . (ש)אין לו כח כלל להתפעל ברשפי אש בבחי׳ יש ודבר, אלא הוא כאבן דומם . . כמו שאנו רואים בבוא העבד לפני המלך . . כשבא מקרוב מאד לעמוד לפני המלך אז לא נשאר בו כח ועוז . . מפני שנתבטל ממציאותו לגמרי . . ומצד הביטול . . יבוא ההשבה להתפשט בכלים מכלים שונים למטה דוקא״, ועי״ז נשלמת הכוונה העליונה שנתאווה הקב״ה להיות לו ית׳ דירה בתחתונים דוקא[42].

ונמצא, שפעולת ה„שוב״ שלאחרי ה„רצוא״, היא, שגם ה„אורות עליונים״ שלמעלה מהתלבשות בכלים (תנועת הרצוא) יומשכו ויתגלו ב„כלים״ (תנועת השוב).

וכדי שיוכל להיות חיבור ב׳ התנועות דרצוא ושוב, העלאה והמשכה, חסד וגבורה, צ״ל התגלות בחי׳ שלמעלה משניהם – בחי׳ התפארת, ששרשה בבחי׳ הכתר שלמעלה מסדר השתלשלות, שעל ידה נעשה חיבור ב׳ הקוין דחסד וגבורה[43], העלאה והמשכה, רצוא ושוב, שגם ה„אורות עליונים״ שלמעלה מכלים יומשכו ויתגלו ב„כלים״[44].

וזהו״ע טהרת המצורע – „זאת תהי׳ תורת המצורע ביום טהרתו״ – „תורת המצורע״ (ולא „טהרת המצורע״ וכיו״ב), ש„תיקונו (של המצורע) . . ע״י עסק התורה . . כי עיקר עסק התורה צ״ל בבחי׳ ביטול״[45], וכמ״ש „ונפשי כעפר[46] לכל תהי׳ (ועי״ז) פתח לבי בתורתך״, שע״י הביטול כעפר נעשה „כלי״ לתורה, שהיא מבחי׳ נעלית ביותר שלמעלה מסדר השתלשלות – בחי׳ התפארת, כמארז״ל[47] „תפארת זו מתן תורה״, ולכן בכחה לחבר ב׳ התנועות דרצוא ושוב, שגם האורות עליונים יומשכו ויתגלו בכלים, ועי״ז מתבטלת האפשרות דיניקת החיצונים עד להיפך הטהרה דנגעים, כיון שהאורות עליונים (ענינם האמיתי של הנגעים) נמשכים ומתגלים למטה.

ז. ומזה מובן גם בנוגע לכללות הענין דגלות וגאולה – נגעי המצורע (גלות) וטהרתם (גאולה):

40) לקו״ת שם.

41) ספר יצירה פ״א מ״ח. תקו״ז בהקדמה (ז, א). וראה סה״מ תרנ״ט ע׳ ריא בהערה.

42) לקו״ת וסהמ״צ להצ״צ שם. וראה גם תניא ספ״נ.

43) ראה לקו״ת פרשתנו כג, ג ואילך.

44) ראה גם דרושים שבהערה 60.

45) לקו״ת פרשתנו כה, א.

46) „כעפר״ דייקא – ש„הכל הי׳ מן העפר״ (קהלת ג, כ), ולכן, ע״י הביטול כעפר נעשה „כלי״ לכל הענינים הטובים, ועד לענין הכי טוב – תורה, כדלקמן בפנים.

47) ברכות נח, סע״א.

גלות – שענינו העלם והסתר האור האלקי, כמ״ש[48] „אותותינו לא ראינו גו״״, ועד לחושך, ובפרט החושך כפול ומכופל דסוף זמן הגלות – מצד שרשו ומקורו הו״ע נעלה ביותר[49], „אורות עליונים״ שלמעלה מהתגלות בכלים, ועד לבחי׳ שלמעלה מגילוי לגמרי („לא ראינו״[50]), בחי׳ „ישת חושך סתרו״[51], ומפני גודל מעלת והפלאת האורות שלמעלה מגילוי, נשתלשל למטה העלם והסתר וחושך כפשוטו, שמזה באים כל הענינים הבלתי־רצויים שבזמן הגלות.

וכיון שבשרשו ומקורו הו״ע נעלה ביותר, אורות עליונים שלמעלה מגילוי, לכן, גם לאחרי שנשתלשל למטה להעלם והסתר וחושך כפשוטו, עד לענינים דהיפך הטהרה וכו׳, אין זה אלא בחיצוניות ובדרגא התחתונה ובאופן של נגיעה בלבד.

ולכן, גם התיקון שע״י „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות״ הוא (לא ע״י ענין חדש לגמרי, אלא) ע״י התגלות ענינו האמיתי של הגלות [כמודגש גם שהתיקון הוא (לא ע״י ביטול הגלות, אלא) ע״י הפיכת הגלות לגאולה, כידוע[52] שע״י המשכת וגילוי האל״ף (אלופו של עולם) נעשה מ„גולה״ „גאולה״[53] – אורות עליונים שלמעלה מגילוי („ישת חושך סתרו״), אשר, ע״י „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות״ פועלים שגם האורות העליונים שלמעלה מגילוי יומשכו ויתגלו למטה[54] (ועי״ז תתבטל בדרך ממילא האפשרות להעלם והסתר כו׳ עד להיפך הטהרה אפילו בחיצוניות בלבד).

ויש לומר, שהיתרון ב„מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות״ (שע״ז פועלים שהאורות העליונים יומשכו ויתגלו למטה) הוא מצד הביטול והמסירת נפש שמודגשת ביותר (ובעיקר) בזמן הגלות, וע״י הביטול

48) תהלים עד, ט.

49) להעיר ש„קוב״ה בגלותא סליק לעילא ולעילא״ (זח״ג כ, ב. ועוד), „למעלה מעלה מכל ההשתל׳״, „בבחי׳ העצמי׳ ממש״ (אוה״ת שה״ש ע׳ תרפו). וראה לקמן ס״י.

50) „לא ראינו דייקא, שאינו נראה ונגלה לעיני בשר . . אבל מ״מ אותותינו קיימות* . . ועז״נ לעושה נפלאות גדולות לבדו, שממשיך נפלאות גדולות תמיד אלא שהן בבחי׳ לבדו (הוא לבדו יודע שהוא נס), דהיינו בבחי׳ העלם״ (לקו״ת שה״ש לד, א. אוה״ת שם ע׳ תקכד).

51) תהלים יח, יב.

*) „שהן אותיותינו, דהיינו אותיות התורה כו׳״ (שם). - ועפ״ז י״ל שע״י התורה נעשה המשכת וגילוי ה„אותותינו״ דזמן הגלות („נפלאות גדולות לבדו״) באופן הנראה ונגלה לעיני בשר (וראה לקמן הערה 54).

52) ראה ויק״ר ספל״ב. לקו״ת בהעלותך לה, ג. ובכ״מ.

53) ראה אוה״ת בא ע׳ רעג: „ההפרש בין גולה ובין גאולה הוא ע״י אות אל״ף . . שהוא פלא, בחי׳ אראנו נפלאות״. ושם: „ולכן נק׳ ר״ח ניסן חודש של גאולה, כי הוא ראש חדשים ובו נמשך ראשון הוא לכם, בחי׳ אני ראשון כו׳ אלופו של עולם״. – ועפ״ז תומתק הדגשת ענין הגאולה בימים האחרונים ממש, עם סיומו של חודש ניסן דשנת אראנו נפלאות.

54) ראה אוה״ת שבהערה 49: „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, פי׳ נפלאות הוא מה שמוסתר ומופלא בבחי׳ ההסתלקות בעילוי אחר עילוי . . קוב״ה בגלותא סליק לעילא ולעילא . . ואראנו נפלאות הללו שיבוא ויתגלה למטה מטה״, היינו, שענין הגאולה („אראנו נפלאות״) הוא גילוי ענינו האמיתי של הגלות, „מה שמוסתר ומופלא . . לעילא ולעילא״, שנמשך ומתגלה למטה.